

L'ORGANITZACIÓ D'ESP AIS I MATERIALS PER FOMENTAR L'AUTONOMIA DE L'INFANT A TRAVÉS DEL MÈTODE MONTESSORI

Núria Albareda Marco

Tutora TFG: Elena Ojando

Facultat de Psicologia i Ciències de l'Educació i l'Esport

Blanquerna Universitat Ramon Llull

Curs 2017/2018

Resum

En el següent estudi es presenta una proposta d'organització dels espais, materials i activitats basats en el mètode Montessori d'una escola de Barcelona per promoure l'autonomia dels infants. Per poder realitzar el disseny d'aquesta proposta, prèviament s'ha dut a terme una detecció de necessitats en l'etapa d'educació infantil a partir d'una entrevista a la coordinadora de l'etapa d'infantil, un qüestionari als mestres i una observació a l'aula. A partir dels resultats de la detecció de necessitats, s'ha dissenyat la proposta i posteriorment s'ha aplicat una part. És per això, que hem pogut avaluar aquesta primera implementació i així, poder repensar aspectes més concrets. Finalment, podem compartir que l'aplicació ha estat molt favorable perquè els infants han adquirit, de forma progressiva, autonomia per iniciativa pròpia davant d'uns espais nous.

Paraules clau

Autonomia, racons, mètode Montessori, educació infantil, espais i materials.

Abstract

In the following study presents a proposal of organisation of the spaces, material and activities based in the method Montessori of a school of Barcelona to promote the autonomy of the children. For can realise the design of this proposal, previously has carried out a detection of needs in the stage of childish education to split dune interview to the coordinator of the stage of childish, a questionnaire to the master and an observation to the classroom. From the results of the detection of needs, has designed the proposal and later has applied a part. It is therefore, that have been able to evaluate this first implementation and like this, reconsider aspects more concrete. Finally, we can share that the application has been very favourable because the children have purchased, of progressive shape, autonomy for own initiative in front of some new spaces.

Key words

Autonomy, place, method Montessori, pre-school education, spaces and material.

INTRODUCCIÓ

“L'art d'ensenyar és l'art d'ajudar a descobrir”

(Van Doren, M.)

L'infant és com la llavor d'una planta, l'hem de cuidar lliurement, adaptant el seu entorn a les seves necessitats per poder acompanyar-lo a créixer perquè pugui donar el seu fruit.

Nelson Mandela una vegada va dir que l'educació és l'arma més poderosa que es pot utilitzar per canviar el món. Si volem canviar-lo, hem de començar per a canviar les persones evocant-les en una educació d'autonomia. Per a fer-ho possible no ens és vàlid qualsevol mètode educatiu, sinó que ens és necessari un capaç de fer créixer l'home des de la confiança i la llibertat d'aprenentatge, tal com va crear i difondre Maria Montessori (Britton, 2017). Seguint les paraules de Mandela, hem creat oportú treballar el tema de l'autonomia dels infants a través del mètode Montessori, el qual és implementat en algunes escoles però en d'altres, com l'escola amb la qual treballarem, poden saber de què parlem a partir, solament, dels materials. Per aquest motiu, ens volem endinsar en buscar com poder fomentar l'autonomia dels infants d'educació infantil a través d'aquest mètode. Ens encaminem cap a l'autonomia del nen, treballant també altres valors, perquè creiem que el nen, per desenvolupar-se té la necessitat de respondre als seus interessos d'una forma independent i amb la comoditat d'obrir-se als companys, als mestres i a la família que l'acompanyen en aquest camí d'aprenentatge. Pensem que és essencial poder desencadenar aquest treball detalladament per oferir a l'infant l'intent de treballar des d'una visió més multidimensional.

En resum, creiem que és un treball per apropar-se més als infants de parvulari i poder-los conèixer tal com són, per tal de poder actuar en conseqüència. D'aquesta forma, com a mestres, ens enduem amb nosaltres l'experiència de tractar amb els nens des d'un altre mètode pedagògic, del qual pot ser que hi hagin experimentat algun material. És una meta completament nova i diferent amb uns infants que tenen ganes de descobrir tot allò que els envolta en el seu dia a dia. Per dur-lo a terme ens plantejem el dubte de com podem fomentar l'autonomia de l'infant a l'etapa d'infantil a través del mètode Montessori. A partir d'aquesta qüestió anirem dibuixant el camí per poder oferir una proposta educativa coherent i enriquidora a l'escola a partir del disseny dels espais i materials dels quals disposen a l'escola.

MARC TEÒRIC

“No te preocupes porque tus hijos no te escuchen, ellos te observan todo el día”

(Teresa de Calcuta)

Maria Montessori

Maria Montessori (1870-1952) va ser la primera doctora en medicina a Itàlia i creadora del mètode al qual dóna nom. El seu gran objectiu era educar per la pau. Juntament amb Gandhi, tenien la fe absoluta en el potencial de tots els infants i en la importància de la seva educació com a camí cap a un futur millor per a tota la humanitat (Tèbar, 2016). Un element clau en el seu mètode és l'observació, Maria Montessori en tenia una alta capacitat que fou l'eina per desenvolupar el seu mètode basat en la llibertat i el respecte (Obregón, 2006). L'observació, l'experimentació i la diversificació de materials van ser els elements claus pel desencadenant del seu mètode. Aquest és considerat com una educació cap a la vida. L'objectiu és que el nen desenvolupi totes les seves potencialitats físiques, intel·lectuals i emocionals per poder aconseguir una independència adulta sana i plena (Foshi, 2014).

Tèbar (2016) va definir 3 pilars Montessori: l'adult preparat, els materials i l'ambient preparat. Un triangle tancat on s'interaccionen els tres elements per crear, dins l'aula o a casa, la pedagogia Montessori. En els apartats següents, els podrem veure detalladament.

La llibertat i l'autonomia de l'infant

“Maria Montessori decía que libertad y disciplina son dos caras de una misma moneda. La libertad de que disponen los niños en el método Montessori es la que les marcan sus propios límites” (Álvarez citat a Beatriz, 2017). La idea d'aquest mètode és el fet de ser una educació liberal on els infants estiguin motivats per aprendre, siguin capaços de reflexionar i pensar per si sols. Se'ls ha d'acompanyar per fomentar la seva curiositat, la seva creativitat i perquè aprenguin a actuar d'una forma independent de l'adult, la qual els permeti integrar-se a la societat d'una manera apropiada a les exigències actuals. En resum, aquesta pedagoga recalcava la idea *“Ayúdame a hacerlo solo”* (Montessori, 1936 p.160). Maria Montessori, en els seus estudis, ens demostra que el nen inquiet que corre sense control i tira les coses per terra és un nen insatisfet perquè no rep els estímuls procedents de l'ambient que l'envolta ni de l'adult que l'acompanya. Però, en el moment en què les necessitats de l'infant són satisfetes, es mostra bondadós, té paciència davant de les coses, mostra satisfacció pels seus èxits... Per tant, hem de repensar tot el que tenim per poder-ho adaptar a les inquietuds dels infants sabent per què ho fem, com ho fem i on volem arribar.

En els estudis duts a terme, Montessori (1947) ens demostra que quan l'ambient està treballat, els materials estan a la disposició correcta de l'infant i el mestre compleix el rol de guia dins l'aula, el nen pot aprendre les coses per si sol, seguint les seves motivacions i el seu ritme d'aprenentatge. El mètode Montessori permet als alumnes la capacitat de concentrar-se durant llargs períodes de temps, sempre que les activitats siguin agradables i atractives cap a ells. També aprenen a escollir per si mateixos, repeteixen les activitats que els agraden i respecten el treball dels seus companys (Britton, 2017). La importància d'aquest mètode recau en la llibertat del nen que, durant el seu procés d'aprenentatge, no tan sols investiga, descobreix, aprèn i coneix coses de l'entorn sinó que l'entorn s'adapta a ell per descobrir-se a si mateix a través del control dels seus propis moviments, la cura d'un mateix i del seu entorn, el compliment de les normes socials, l'experimentació d'elements naturals a través dels sentits, el coneixement de les emocions que senten, aprendre a somiar desperts, autoregular-se... En general, la doctora Maria Montessori (1936) opinava que perquè un individu pogués desenvolupar la consciència social, primer havia de desenvolupar les capacitats d'autoconeixement, d'autocontrol i autodisciplina. Hem de tenir present que quan parlem d'autonomia no sols es parla d'aprendre les habilitats per fer les coses sols, sinó també, i sobretot, de desenvolupar la capacitat d'iniciativa, i les ganes i la voluntat d'actuar (fer, pensar i decidir) per si mateix (Blanch, 2013).

“La educación ya no debe basarse en un programa preestablecido, sino en el conocimiento de la vida humana” (Montessori, 1949, p.29). La importància de conèixer les necessitats, els interessos, les motivacions, els objectius, allò que els apassiona... dels infants és la font d'informació que el mestre ha de buscar a través de la llibertat d'expressió dels infants. Com deia Maria Montessori (1949) per aconseguir que els nens comparteixin indirectament allò que duen dins és important que el mestre, la família i l'entorn treballin conjuntament per oferir a l'infant la comoditat que necessita per desenvolupar i créixer com a persona. L'infant que haurà d'exercir de molt petit la presa de decisions, en un entorn conegut i familiar, li aportarà una dosis d'autoestima, en veure's capaç de fer moltes coses, decidir sobre les activitats i sobre el seu procés d'aprenentatge (Martín, Badia i Coll, 2013).

Els espais i els materials

Maria Montessori creia que el camí cap al desenvolupament intel·lectual és a través de les mans, ja que les mans són com l'instrument de l'ull per tractar d'aprendre sobre el món que els envolta (Britton, 2017). Com hem nomenat anteriorment, un factor clau del mètode Montessori és l'ambient preparat. És a dir, un ambient organitzat curosament per ajudar a l'infant a aprendre i a créixer. Per a dur a terme aquest, va observar dos factors claus: l'entorn i els materials.

L'entorn ha de proporcionar llibertat física i intel·lectual per a l'infant. Hi ha certes necessitats que l'adult pot ajudar a satisfer però n'hi ha d'altres que solament l'entorn li pot donar i, en aquest instant, l'actuació del mestre és la de no interrompre el moment. Per aquest motiu, el mestre té la tasca de guiar l'infant en el seu desenvolupament però no dir-li com hauria de créixer ni tampoc podem fer que creixi més de pressa o més lent... No podem apropiarnos del procés ni forçar-lo, ells són els únics amos del seu procés de desenvolupament (Tébar 2016). Hem de tenir present que segons Britton (2017) l'entorn, i la forma en què està disposat, té una profunda influència en el creixement i l'aprenentatge de cada infant. Segons Montessori (1947) i amb les aportacions innovadores de Silva i Campos (2003), Tébar (2016) i Britton (2017), les característiques que hauria de tenir l'ambient Montessori són:

- Ha de ser agradable, ordenat i net, on els nens apreciïn la qualitat de les coses.
- Els espais han de ser racionals, funcionals i lliures. També amplis i lluminosos.
- Han de proporcionar a l'infant concentració a partir d'espais atractius per ells.
- Ha de ser proporcional als infants, tant en dimensions com en forces.
- El mobiliari ha d'estar classificat en estanteries on els col·loquen els diferents materials de baix a dalt segons el grau de complexitat.
- Ha de ser senzill: hi ha d'haver el suficient i necessari.
- Decorar amb plantes per produir sensibilització i responsabilitat als infants.
- Utilitzar mobiliari de fusta i vidre, ja que destaca fragilitat i necessitat de cuidar-ho.
- Crear llibertats dins d'uns límits. És a dir, establir en comú acords d'activitats i conductes que no són permissives i normes generals. En cas de trencar-les repetidament, el mestre haurà d'observar què passa i com podem solucionar-ho.
- L'ambient ha de promoure un contacte més estret entre mestre i nen i entre infants, on l'infant se senti acompanyat i protagonista del seu aprenentatge.
- Ha de ser un espai detector de l'error. És a dir, l'infant ha de poder adonar-se compte de l'error de manera que entri en un desenvolupament del raonament, sempre amb el suport del mestre.

L'altre element essencial per dur a terme un bon ambient preparat són els materials que posem a disposició pel desenvolupament i aprenentatge de l'infant per si mateix. Els materials que proporcionen el mestre han de promoure el que Montessori va nomenar disciplina positiva on l'adult mostra les coses tal com són fins que el nen estigui segur d'haver-ho entès (Silva i Campos, 2003). La presentació del material cap als infants és un punt molt important. S'ha de realitzar de forma silenciosa on el nen dirigeixi la seva atenció directament a l'acció que li mostra l'adult. En aquest moment, s'establirà un vincle entre l'adult i l'infant que permetrà al nen adquirir confiança i motivació per a realitzar la tasca de forma autònoma. Segons Montessori (1947) la presentació del material va d'inici a fi sense interrupció del nen, de forma

pacient i lenta amb un vocabulari dolç i precís. Es mostra tot el moviment que pot realitzar l'infant i, un cop acabat, es posa fi retornant el material al seu lloc. El fet de disposar materials de lliure manipulació segons les necessitats dels infants i mostrant-los la seva presentació, permet als nens la responsabilitat i l'autonomia per regular i organitzar-se els seus interessos per arribar als seus objectius. Montessori (1936, p.95) deia "*En el aula los materiales se disponen ordenados al alcance de los niños, evitando así la confusión y facilitando la concentración, el interés y creando el sentido del orden en el niño.*" Segons Maria Montessori (1947) i amb les aportacions innovadores de Tébar (2016) i Britton (2017) els materials han de ser:

- Sensorials per desenvolupar els sentits. Els elements naturals són molt rics en diferents punts com la fragilitat, rugositat, el so, el pes... I els visuals, ja que la comprensió és facilitada gràcies a l'impacte visual al cervell de l'infant.
- Materials reals, de la vida quotidiana de l'infant i de mesura més petita. És a dir, proporcionals a ells per tal de promoure la independència dels infants.
- Han de ser atractius als ulls dels infants. Molt variats i amb multinivell.
- Tots els materials estan guardats en safates individuals, capses o calaixeres en diferents departaments.
- En el mètode Montessori els llapis de colors, els retoladors i les ceres han de ser classificades en pots de plàstic del mateix color.
- Els materials a l'aula estan distribuïts per àrees: vida pràctica, matemàtiques, llengües, educació còsmica i algun d'altre.

A partir d'aquí l'infant és lliure d'escollir aquell material presentat o d'altre que hi hagi a l'aula. És molt important l'adaptació dels materials i el mobiliari als infants, ja que aquesta els permet manipular-los segons les seves necessitats i de manera autònoma. Ells són conscients del seu funcionament, fet que els proporciona l'adquisició de valors com l'autonomia, la responsabilitat i el respecte envers els companys i els materials de l'aula, la manipulació curosa dels elements, la llibertat de fer sense obligació ni direcció de l'adult, l'autogestió del temps i l'organització per a dur a terme diverses activitats... (Britton, 2017).

El mètode Montessori, basat en el triangle de l'ambient preparat, els materials i l'adult preparat són la base per a proporcionar una aula d'infants lliures amb ganes d'aprendre i conèixer noves coses que encara han de descobrir. Com deia Maria Montessori (1949, p.274) "*El instinto más grande de los niños es precisamente liberarse del adulto*" i això és el que ella busca oferir als infants en el seu mètode, que l'infant sigui lliure per escollir el camí per créixer.

Perfil del mestre

Maria Montessori deixava enrere el nom de mestre per nomenar-lo guia, ja que la seva tasca està en guiar, acompanyar i ajudar a cada infant, d'acord amb les seves necessitats, i no podrà intervenir fins que ell no ho requereixi (Velasco, 2010). És essencial que el mestre tingui fe en el valor immers d'activitats lliures on ensenya poc però observa molt tot allò que succeeix a l'aula (Guerrero i Hierro, 2015). Barrejant les idees d'Hameury (2012), Beatriz (2017), Montessori (1948) i Velasco (2010) podem definir que paper del mestre com:

- És guia, acompanyant, ajudant, reforçament, pacient i segur d'allò que fa, ofereix i comparteix.
- Ha d'observar al nen i ha de ser el nen qui el segueixi.
- Ha d'anotar o documentar allò que observa per poder-ho treballar, ja sigui en l'àmbit docent com en l'àmbit d'aula entre infants.
- Ha d'utilitzar paraules dolces, precises i amb una entonació correcta. És important no alçar el to de veu, ja que és el referent de l'infant.
- Ha de saber reconèixer les etapes de desenvolupament, les necessitats emocionals, intel·lectuals, físiques, socials i psicològiques amb la intenció d'aconseguir una educació que respongui a totes les necessitats.
- Té el rol de guiar l'infant mostrant un clima respectuós i estant en formació constant.
- No ha de mostrar l'error. El nen a través de la repetició i el control de l'error podrà corregir-se sense malmetre l'autoestima.
- Fer sentir parcíps als infants de les tasques de la vida quotidiana.
- Fomentar un ambient cuidat: net i ordenat. Tanmateix, crear un clima de comprensió, llibertat, cooperació i respecte al lloc.

És essencial quedar-se amb la idea que l'adult és l'exemple i el model per tots els infants i inclòs pels pares. El guia és observat pels nens i d'aquesta l'infant n'agafa el que necessita. Finalment, és important que la capacitat de llibertat i la necessitat de límits són conceptes que el mestre ha de dominar i conèixer per a cada nen, ja que és la clau per dur a terme aquest mètode (Martín, Badia i Coll, 2013). És innegable que l'adult observa per conèixer i valorar tot el que té per poder oferir canvis al més feble i poder potenciar el més favorable per a tots, tant en l'àmbit d'ambient i materials com en el paper del guia i l'infant.

Un cop conegudes les bases teòriques amb les quals volem dur a terme la nostra proposta, ens posem en marxa per investigar les fortaleces i les debilitats de l'aula i començar a generar les nostres idees de canvi partint de les necessitats.

CONTEXT SOCIOCULTURAL

La metodologia de l'escola és per projectes. És a dir, l'escola es caracteritza per dur a terme un treball més interdisciplinari on totes les àrees estiguin implicades d'una manera o altra. Aquest implica un treball més cooperatiu entre mestres, sobretot de cicle, fet que proporciona una cohesió d'equip que afavoreix a l'intercanvi d'experiències per anar buscant els punts forts de l'actuació pels quals encaminar la feina a l'aula. Per potenciar aquest treball s'estableixen com a base la descoberta de l'entorn, el treball de rutines i hàbits per adquirir autonomia, respecte, responsabilitat i empatia envers els companys i els adults.

En educació infantil, el projecte dura tot l'any i surt de la curiositat dels infants. Aquest es desenvolupa durant tot el curs, tot i que, l'èmfasi o el cos important del projecte s'acaba desenvolupant a l'últim trimestre. Per exemple, es creen projectes que comencen per la cura de cargols i acaba per conèixer com funciona el nostre cos o projectes com la de cuidar pollets en una incubadora per poder observar tot el procés que fa una gallina en pondre ous, com surten i com es fan. La tutora agafa les primeres idees dels nens i nenes de l'aula, comença a treballar amb elles fins a arribar als punts als quals creu que són els adequats als alumnes. La tutora sempre té el suport dels altres mestres, ja que en les reunions de cicle es comenten els projectes per ajudar-se els uns als altres a donar idees per desenvolupar-los. Un cop al mes es realitzen tallers d'experimentació formant grups heterogenis entre els tres nivells d'infantil, fet que proporciona un treball conjunt, transversal i d'aprenentatge entre diferents infants. Podem trobar diferents tallers com el de les pedres: on els alumnes busquen com paleontòlegs, fan art amb les pedres, observen les característiques de les roques... També trobem el de la flotabilitat: on els infants descobreixen aspectes dels objectes a través del joc amb l'aigua i tots els materials que tenen preparats. Tots aquests tallers estan marcats per crear una assemblea al principi i al final amb l'objectiu d'intercanviar experiències. Es dóna molta importància al fet de treballar amb grups heterogenis, diferent del que estan acostumats, al rol del mestre com acompanyant i guia de l'aprenentatge, al procés que van desenvolupant els alumnes i al diàleg que es crea en l'assemblea de salutació i comiat on s'intercanvien sensacions, experiències i descobertes que s'han dut a terme.

Educació infantil

L'etapa d'educació infantil és una època molt important pel desenvolupament del nen. És on es comencen a posar les bases del que esdevindran en un futur.

La pedagogia que s'utilitza a l'etapa d'educació infantil a l'escola està centrada en l'infant, en el que necessita, en què li interessa, respectant el seu propi ritme i desenvolupament. Els infants són espontanis i curiosos per naturalesa i l'escola afavoreix un bon entorn

d'aprenentatge on, partint d'aquesta ànsia de conèixer i descobrir, es fomenta la seva autonomia, la relació amb els altres, el seu desenvolupament sensorial, emocional i personal que li permetrà conèixer i actuar en el món que l'envolta (Montessori, 1936). És a dir, es fomenta una educació integral on es procura desenvolupar totes les seves capacitats.

El paper del mestre o la mestra és el de contribuir a aquest creixement personal observant, escoltant al nen/a i intervenint per acompanyar o ajudar quan cal. És a dir, al principi el mestre ensenya amb gests la rutina de treure's la jaqueta i la motxilla, penjar-la i posar-se la bata. Un cop passat uns dies, el mestre el saluda i l'acompanya al seu costat perquè ell ho faci sense ajuda. En estar al seu costat, l'infant se sent segur i si necessita ajuda, la demana sempre que no sigui per tal que li facin. En aquest moment, la mestra el para i li explica que ho ha de fer ell. El mestre és un escalf pels infants perquè només estant al costat del nen o somrient-li ell se sent segur d'allò que fa. És essencial que l'adult sigui el model el qual ofereix confiança i seguretat a l'infant perquè pugui créixer lliurement i segur de si mateix. La relació entre els docents de l'etapa d'educació infantil és favorable, ja que treballen de forma organitzada i cooperativa. Durant unes hores a la setmana, les aules de P3 disposen de l'ajuda d'una vetlladora per poder treballar de forma còmoda i més propera als infants. La funció d'aquesta és acompanyar la mestra en les propostes que té per desenvolupar a l'aula amb els alumnes, d'aquesta forma els nens i nenes se senten més propers al suport d'un mestre. Podríem dir que, durant unes hores, es crea un estil de codocència que permet un apropament entre mestre i infants, i un major coneixement d'aquests alumnes per part del tutor. Els divendres al matí també tenen l'acompanyament d'una auxiliar a cada aula d'infantil perquè es treballa tot el tema d'arts plàstiques i el treball de dues persones a l'aula permet una dinàmica més oberta pels infants. Les tutores de cada nivell es coordinen plegades per anar pel mateix camí respectant les necessitats i els interessos dels infants, per aquest motiu, s'organitzen un dia a la setmana les tasques per aquells dies. En l'àmbit de cicle, el professorat treballa de manera conjunta i seguint una mateixa línia pedagògica, tot i que, el canvi de docent a l'aula no tingui una explicació raonada pels infants i els és un xic imposat. A excepció d'aquest fet, el mestre ofereix una dinàmica activa i participant en els infants de cada aula, fet que els proporciona que creïn el seu propi aprenentatge.

DETECCIÓ DE NECESSITATS

Objectius

- Objectiu 1: Conèixer què en saben del mètode Montessori els mestres d'educació infantil de l'escola.
- Objectiu 2: Observar i descriure com es treballa l'autonomia dels infants a l'aula.
- Objectiu 3: Analitzar els espais i materials de les aules d'educació infantil.

Metodologia

La investigació està constituïda per una metodologia mixta, ja que ens proporciona uns resultats quantitatius i qualitius. Els tres instruments emprats ens proporcionen informacions diverses que es complementen les unes amb les altres, fet que ens ofereix una detecció de necessitats més detallada i favorable per a la nostra investigació (Latorre, Del Rincón i Arnal 2003, citat a Miralpeix, 2014).

Participants

En la detecció de necessitats d'aquest projecte ha participat la **coordinadora d'infantil** de l'escola, ja que és l'encarregada del funcionament, l'organització i el bon treball entre mestres a l'etapa. Ella ens podrà oferir tota la informació necessària sobre infantil, el professorat i els infants.

També, han participat les **sis tutores d'infantil**, ja que són les referents de cada aula i, per tant, coneixen els infants que la formen, com treballen dins els espais i els mètodes que segueixen.

Els **infants** són els agents que observem per dur a terme la nostra graella d'observació. A partir de la seva interacció a l'aula, als espais comuns i amb els diferents mestres podrem fixar la mirada en els ítems que hem establert.

Instruments

Per duu a terme la recollida de dades, s'han utilitzat els següents instruments:

Una **graella d'observació** (annex 1) dirigida a tota l'etapa d'infantil de l'escola per poder extreure la informació necessària del segon i tercer objectius. Està basada en l'escala d'ECERS-R (2002) i formada per 30 ítems dividits en 6 categories diferents: organització d'espais i mobiliari, hàbits i rutines, activitats, llibertat i responsabilitat, materials i actitud.

Una **entrevista** (annex 2) dirigida a la coordinadora d'infantil per tal d'aconseguir informació relacionada amb el segon objectiu. Està formada per sis preguntes obertes que donem informació sobre les 5 categories: hàbits, rutines, actitud, responsabilitat i llibertat.

Un **qüestionari** (annex 3) dirigit a les tutores per poder obtenir respostes relacionades amb el primer objectiu. Està format per 17 preguntes; 8 de les quals són de resposta tancada i la resta són de resposta oberta, que responen a les 3 categories: coneixement, experiència, materials. La informació que ens proporcionarà serà favorable per la nostra investigació sobre el coneixement i l'aplicació del mètode Montessori.

Procediment

En primer lloc, abans de començar cap instrument, hem demanat el consentiment informat a tots els participants perquè sàpiguen què realitzem.

En segon lloc, s'ha dut a terme l'observació a l'etapa d'educació infantil de l'escola durant tota una setmana seguida.

En tercer lloc, hem creat el qüestionari digital i l'hem administrat a les sis tutores d'infantil.

Finalment, hem realitzat l'entrevista a la coordinadora d'infantil, paral·lelament al temps de realització dels qüestionaris, en un despatx de l'escola. Aquesta ha estat enregistrada i transcrita per poder extreure la informació necessària per a la nostra recerca.

A partir d'aquí, hem buidat i analitzat tota la informació per poder extreure els resultats corresponents a la detecció de necessitats.

En relació a les limitacions durant aquest procés de detecció de necessitats, podem compartir que ens ha estat difícil poder observar tots els infants que formen l'etapa d'educació infantil, ja que el temps era limitat. Tot i això, hem pogut fer una observació bastant favorable per a la nostra investigació. També, ens ha estat complicat poder trobar un dia per poder realitzar l'entrevista perquè la coordinadora és una persona amb molta feina a l'escola. A part d'aquests petits punts a destacar, el procediment que hem seguit ens ha estat positiu per extreure els següents resultats.

Resultats

En base l'objectiu 1: **Conèixer què en saben del mètode Montessori els mestres d'educació infantil de l'escola**, hem pogut concloure a partir de les respostes del qüestionari:

Tots els mestres d'infantil coneixen el mètode. La gran majoria (n=4) el descriuen dient que

el mestre és un guia i que es fonamenta l'autonomia de l'infant i el treball sensorial a través de materials naturals . La resta (n=2) considera que el definirien com un mètode que promou l'autonomia de l'infant, la llibertat i la descoberta de l'entorn.

Cada mestre ens han definit el mètode Montessori utilitzant diferents paraules:

- Descoberta, autoaprenentatge a partir de material estructurat. (mestres 1 i mestre 4)
- Parteix dels sentits dels nens: descoberta. S'adonen dels errors, fet que els permet avançar en el seu coneixement. Respecte a nivell maduratiu. (mestre 2)
- Mestre guia. Propostes individuals o petits grups. El nen fa les activitats que per ell tenen sentit. (mestre 3)
- Entorn estimulant perquè cada nen desenvolupi el seu aprenentatge a través de la curiositat. (mestre 5)
- Autonomia, descobrir a través del joc: crea experiències. Educació sensorial. (mestre 6)

La majoria dels mestres (n=4) utilitzen material Montessori com els números en relleu, material de l'entorn natural, encaixos, cilindres, bosses d'olors, lletres i números de fusta, taules de llum, blocs sensorials, material per enroscar... i els usen amb la finalitat de què els infants puguin crear el seu raonament científic, siguin més autònoms el dia a dia i de pensament, adquireixin una capacitat d'abstracció respectant la diversitat i el desenvolupament del pensament i, finalment, com a reforç.

La utilització d'aquest mètode, per alguns mestres (n=4) a l'escola actual ha estat de forma puntual i amb la garantia que aquelles que no ho han provat (n=2) , els agradaria poder-hi treballar.

Totes les mestres creuen que el mètode Montessori fomenta l'autonomia de l'infant perquè:

- Utilitza materials autocorrectius i estructurats. (mestre 4)
- Treballa a partir de l'experimentació. El nen crea el seu coneixement, són autònoms i són capaços d'adonar-se dels seus errors. (mestre 2)
- La base del mètode és el respecte i l'autonomia. (mestre 6)
- Dóna diferents oportunitats als nens per resoldre problemes a partir del fet de treballar la seva autonomia. (mestre 3)
- Els aprenentatges depenen del seu interès i de les rutines que l'envolten. (mestre 1)
- Invita als nens a posar-se en el context de la vida real, els relaciona de manera directa amb l'entorn que els envolta. (mestre 5)

Els hàbits, la responsabilitat, les actituds, la llibertat i les rutines són les quatre categories que, a part de l'autonomia, acompanyen a descobrir el potencial d'aquest mètode a les aules,

segons totes les mestres enquestades. En algun cas (n=2), també han donat un xic d'importància a la improvisació i la felicitat.

Per acabar amb els qüestionaris, les mestres (n=4) ens expliquen que aquest mètode s'apropa a la filosofia del centre, tot i això, els agradaria poder ampliar l'aplicació (n=5).

En base l'objectiu 2: **Observar el treball de l'autonomia dels infants a l'escola**, segons la coordinadora de l'escola i l'observació realitzada, hem pogut concloure que:

Pel que fa a la coneixença sobre el mètode, no han treballat mai amb el mètode Montessori però si són hereus del joc i els materials de la pedagoga, ja que l'etapa d'infantil hi està influenciada per, sobretot, materials de fusta. Tampoc s'identifica amb el treball d'un sol mètode a l'etapa d'infantil, a l'escola treballen amb combinacions de diferents pedagogs. La coordinadora opina que aquest mètode fomenta l'autonomia de l'infant perquè crea un clima de llibertat i disposa d'un material estructurat a l'abast. L'alumne és més autònom decidint les seves actuacions, descobrint, experimentant i creant les seves pròpies experiències. El mestre ha de ser orientador, animador, estimulador... combinant estones de joc individual i col·lectiu.

En relació als hàbits i rutines, observem que és un treball constant a l'etapa d'infantil. L'horari de menjador o les estones de menjar són adequades als infants. S'estableix el càstig davant de situacions negatives. Es mantenen les condicions d'higiene. La salutació o el comiat és individual per a cada nen i, a més a més, és un moment de comunicació entre famílies i tutor. Els lavabos no tenen privacitat a P3, els altres sí. És un espai bastant reduït per a tants nens, s'ha de reorganitzar una forma d'actuació més controlada.

En quant al paper del mestre, aquest és el referent del qual l'infant n'observa la seva actuació per imitar-lo. De forma global, sempre ha de tenir una supervisió de l'espai on es mouen els infants. Tot i que, als espais exteriors, els permet un joc més de privacitat, ja que hi ha zones per poder-ho fer. En les rutines, realitza un treball d'autonomia dels infants de manera que primer els acompanya i, progressivament, els deixa perquè ho facin sols.

Respecte a l'actitud dels infants, s'observa la inseguretats d'alguns infants davant de conflictes, de joc o de prendre decisions en fer quelcom. No hi ha una llibertat de joc. El material està al seu abast però és el mestre qui decideix a què jugar i durant quin temps. Els racons són de lliure elecció. En alguns casos, els infants intenten acomodar-se per tal que els adults li facin les coses. La coordinadora opina que des del principi de l'etapa, es promou un treball col·laboratiu i autònom, en referència als projectes i als hàbits.

En base l'objectiu 3: **Analitzar els espais i els materials de les aules d'educació infantil**,

hem pogut concloure que, en referència als **espais**:

En relació a les dimensions de l'escola, es disposa de 6 classes, una aula de psicomotricitat i com a zones comunes: el pati exterior i el passadís. Cada aula està formada entre 24 i 27 nens i nenes. P3 disposa de lavabos particulars situats entre les dues aules.

En quant a l'ambient, les aules tenen il·luminació natural a través de les finestres i ventilació controlada. L'espai és ampli i favorable pels infants i adults. El mobiliari està en molt bon estat, ben cuidat, organitzat i adaptat als infants sempre amb la supervisió de l'adult. Té les dimensions i les forces adequades als nens amb un manteniment favorable. La mestra és l'encarregada d'aquest i la participació dels infants és baixa. Tenen una bona decoració, ja que hi ha un predomini dels treballs dels infants.

En referència a les zones, disposen d'una zona tova, tot i que és un xic petita, i d'una zona de joc simbòlic (la caseta, la botigueta, l'hospital i el castell). No hi ha un espai de privacitat. La zona exterior i l'aula de psicomotricitat permet el treball de la motricitat gruixuda supervisada pel mestre. La zona de temàtica, relacionat amb el projecte.

Pel que fa a la normativa, no es permet als infants jugar sols apartats sense supervisió del mestre.

En referència als **materials**, hem observat que:

En relació a la quantitat de materials, al passadís, els armaris estan plens de materials organitzats per temàtiques o àrees. A les aules, hi ha un excés de materials a la vista. Tot i això, se'n proporciona un bon ús i manteniment.

Segons la disposició i manteniment, aquests materials estan distribuïts en capsos transparents i en estanteries visibles pels infants però no tot està a l'abast del nen. Hi ha armaris amb portes per a la privacitat del mestre. Les capsos permeten la cura de tots els materials, ja que estan disposats en un ordre curós. Els infants tenen respecte cap al material, tot i que, se'ls ha de recordar les característiques dels materials perquè prenguin consciència que algun material és delicat. A vegades, juguen d'una forma més agressiva i la mestra l'ha d'avisar per recordar que és de tothom i s'ha de tractar bé.

Quant a l'ús del material, el material a utilitzar és sempre proposat per la mestra. L'infant no té el poder de decisió d'escollir allò que vol fer (escull entre les possibles ofertes de la mestra). Hi ha material per treballar la motricitat fina a la vista però no se'n pot fer ús si no hi ha la supervisió de la mestra.

En relació als tipus de materials, els materials sensorials no desperten suficient la motivació

per utilitzar-los. En canvi, disposen d'un munt de materials naturals amb els quals la mestra els proporciona diversitat d'activitats d'acord amb les experiències dels nens. Afavoreix a la descoberta de l'entorn i els apropa al context de la vida real. Disposen de materials Montessori: lletres i números de fusta, cilindres, taula de llum, blocs sensorials, l'arbre de la música... Els materials o elements quotidians són molt emprats en el joc simbòlic, ja que els proporciona ambients preparats i rics amb una disposició lliure d'aquests.

Pel que fa a les activitats a l'etapa d'infantil, són poc creatives perquè van guiades o estan influenciades pel mestre. La metodologia està basada en els projectes i l'experimentació a través dels tallers on la base per construir el seu pensament crític és la barreja dels tres nivells i la utilització d'elements naturals. La inclusió de la diversitat forma part de les rutines i les activitats de joc que promouen l'acceptació de tots. En l'etapa d'infantil s'observa el canvi del joc individual al col·lectiu: compartir, parlar i escoltar-nos. Finalment, l'adult gaudeix amb els infants, manté el control per evitar conflictes entre infants i acompanya quan és necessari.

En conclusió, podem destacar que els resultats obtinguts ens han proporcionat una informació favorable per a la nostra investigació.

- Pel que fa al primer objectiu, hem observat que tots els mestres d'infantil coneixen el mètode, ja que tenen alguns coneixements sobre les idees principals d'aquest com el mestre és un guia dels infants, es treballa de forma lliure, a través de la descoberta de l'entorn i per fomentar l'autonomia de l'infant. A més a més, tenen consciència que aquest mètode es fomenta a través de l'experimentació a partir de materials naturals i seleccionats seguint un criteri establert. Els mestres estarien disposats a treballar a partir d'aquest en combinació amb d'altres.
- En relació al segon objectiu, observem que l'etapa d'educació infantil treballa per promoure l'autonomia de l'infant però no és suficient, ja que hi ha moltes activitats dirigides. Per exemple, les fitxes per l'àlbum. El paper del mestre fomenta l'acompanyament per treballar aquesta a partir de l'observació i el guiatge. Tot i això, és bastant dirigent, ja que determina les activitats que es duen a terme a l'aula i, alguna vegada, el mestre és l'encarregat d'oferir els jocs amb els quals es pot jugar.
- Segons el tercer objectiu, podem destacar que l'escola disposa d'espais diversos, amplis i lluminosos, fet que permet un treball molt favorable pels infants, ja que ajuda a generar un ambient favorable i enriquidor. Aquesta diversitat ofereix moltes possibilitats per fer canvis d'una forma còmoda i flexible. L'escola té armaris grans plens de materials i elements naturals diversos però, a vegades, en fan un ús excessiu o no l'aprofiten. Tot ell té un bon manteniment, fet que permet un bon treball.

A partir d'aquests resultats, a continuació presentarem el procés d'investigació – acció.

DESCRIPCIÓ DEL PROCÉS INVESTIGACIÓ - ACCIÓ

Objectius de la proposta I-A

- Dissenyar una proposta d'organització dels espais, material i activitats basats en el mètode Montessori per promoure l'autonomia dels infants.

Descripció de la proposta I-A

La nostra proposta té com a finalitat realitzar un canvi d'espais, materials i activitats basat en el mètode Montessori fixant la visió en l'objectiu de fomentar l'autonomia dels infants. La idea d'aquest canvi és el fet de treballar d'una forma més liberal on els nens i nenes estiguin motivats per aprendre, siguin capaços de reflexionar i pensar per si sols. El paper del mestre formarà part d'aquest canvi, ja que la seva actuació passarà a ser d'una forma més passiva donant pas al protagonisme dels alumnes. L'adult serà un guia i acompanyant en l'aprenentatge d'aquests, oferint-los diferents possibilitats i fent-los pensar tot allò que poden anar descobrint. La funció de guia permetrà als infants adquirir el punt d'autonomia que busquem perquè puguin desenvolupar el seu aprenentatge des de les seves necessitats i els seus interessos.

Serà interessant realitzar aquesta reorganització de tots els espais dels quals disposa l'etapa d'educació infantil de l'escola. La proposta oferirà als tutors i especialistes de l'etapa, poder opinar sobre els canvis d'espais, materials i activitats que nosaltres donarem a conèixer per tal que ells, els encarregats de dur-ho a terme, se sentin còmodes i segurs per treballar d'aquesta forma. Per això, abans de donar pas a la proposta durem a terme unes sessions per endinsar-nos dins el món Montessori i crear un decàleg, entre tots, per a tenir com a referència i punt de partida comú per posar en marxa la proposta. És una proposta oberta i flexible a possibles canvis durant la implementació d'aquesta, ja que és favorable la valoració d'aquesta durant el seu procés per buscar fortaleces i mancances.

Capacitats d'etapa

Es considera que aquesta proposta ha de contribuir al desenvolupament de les 5 **capacitats** següents:

- Assolir progressivament seguretat afectiva i emocional i anar-se formant una imatge positiva d'ell mateix i dels altres.
- Adquirir progressivament hàbits bàsics d'autonomia en accions quotidianes, per actuar amb seguretat i eficàcia.
- Mostrar iniciativa per afrontar situacions de la vida quotidiana, identificant-ne els perills

i aprendre a actuar en conseqüència.

- Conviure en la diversitat, avançant en la relació amb els altres i en la resolució pacífica dels conflictes.
- Comportar-se d'acord amb unes pautes de convivència que el portin cap a la integració social.

Participants i funció

Aquesta proposta va dirigida als tutors, mestres i especialistes de l'etapa d'educació infantil. També són participants d'aquesta, ja que tenen la funció d'aplicar aquest mètode a través de les orientacions que s'han dut a terme per, posteriorment, posar-ho en pràctica amb els alumnes en els diferents nivells. La relació entre els docents ha de ser cooperativa de manera que tots puguin anar al mateix moment, seguint un camí conjunt i motivats per documentar tot allò que observen per poder-ho valorar i canviar els petits detalls que no acaben de funcionar.

Els alumnes de P3 fins a P5 són els agents a qui va dirigit aquesta nova proposta de treball a l'etapa d'educació infantil. Ells són els invitats a desenvolupar-se com a persona a través d'aquests canvis d'espais i materials basats en el mètode Montessori. Els nens i nenes són els agents actius i protagonistes del seu aprenentatge a través de la interacció entre iguals, amb l'entorn i entre l'adult - infant.

Fases de l'acció educativa

En primer lloc, es realitzarà una reflexió amb els mestres i especialistes de l'etapa d'educació infantil per establir uns coneixements comuns i establir, conjuntament, un decàleg sobre el mètode Montessori. Aquesta tindrà una durada d'unes 12 hores: dues hores, tres dies a la setmana. La reflexió ens permetrà arribar a uns acords comuns sobre el perfil del mestre, la metodologia i el funcionament d'aquest mètode.

En segon lloc, els exposem el nostre disseny de proposta on hem de reorganitzar els espais, materials i activitats de l'etapa d'educació infantil. Un cop els proposem la idea i amb els acords establerts sobre la pedagogia Montessori, fem els canvis pertinents o necessaris perquè tot el professorat se senti còmode i segur per dur a terme aquesta proposta. És possible que aquesta exposició duri al voltant d'una o dues sessions de dues hores, depenent de la magnitud de canvis.

En tercer lloc, comencem una nova etapa d'educació infantil amb una proposta organitzativa i funcional diferent de l'actual. Aquest serà el moment de posar en marxa tot allò que hem acordat anteriorment i, sobretot, els mestres han de tenir molt present el seu paper, ja que

ells també tenen un paper molt important dins el desenvolupament dels infants.

Finalment, realitzarem una avaluació sobre el funcionament d'aquests canvis. A principi de curs, acordarem tres sessions per reunir-nos i comentar què succeeix a les aules, com se senten els infants i l'evolució que s'observa. Tot i això, durant el curs s'anirà realitzant una valoració continuada de manera que cada mestra anirà documentant tot allò que vagin realitzant els seus infants i, al mateix temps, anirà avaluant l'actuació d'un mateix, la interacció entre l'entorn i l'infant, entre alumnes i entre mestre - nen, a través de l'enregistrament d'imatges i petites estones de vídeo, sempre respectant la privacitat.

Descripció de les activitats

La proposta que nosaltres exposarem al professorat de l'etapa d'educació infantil està dividida en dues parts. D'una banda, tenim l'organització de les zones comuns: el pati exterior, el pati interior, el passadís i l'hort. D'altra banda, la distribució de les 6 aules i la sala polivalent. Ho distribuïm d'aquesta forma, ja que volem donar el mateix valor a les zones comuns com a les aules perquè pensem que és un espai ric en aprenentatge i que, actualment, està en desús.

La proposta que volem dur a terme està pensada per uns 15 - 20 alumnes per a cada aula d'infantil. Per tant, cada aula estarà formada pel nombre d'infants establert en cada edat i dues mestres. L'estona del dia serà diferent de l'actual:

- L'entrada a l'escola serà un moment on podran participar les famílies que ho vulguin o puguin, durant un període de temps establert d'uns 30 minuts.
- Passada l'estona d'entrada, ens organitzem dins la rotllana per fer l'assemblea inicial on compartim totes les inquietuds i esmorzem junts.
- Un cop acabada l'assemblea (pot ser més llarga o menys llarga segons el dia), els infants tenen lliure disposició per a moure's per tots els espais de l'etapa d'infantil. Des de les zones comuns fins a la sala polivalent o la seva aula. Totes les aules mantenen una disposició semblant, per això, s'estipula que durant el matí només pots estar dins la mateixa aula i a les zones comunes. S'estableix amb els infants que les zones comuns sempre s'ha d'avisar per poder-hi anar, ja que sempre hi haurà la supervisió d'un adult per acompanyar-los. És possible que en el pati interior no sigui necessari perquè queda al costat de l'aula de P3, tot i això, s'acorda la necessitat d'avisar per oferir l'acompanyament d'un adult en tot moment.
- L'hora de dinar és una estona d'aprenentatge, per això es disposa a la classe amb la responsabilitat de cada infant. També es respecta els nens que dinen a casa. Aquells que dinen a l'escola, disposen de llits per descansar durant una estona.
- Les tardes, es realitzen grups amb els tres nivells amb la mateixa llibertat per treballar

dins les zones comunes o dins les diferents aules.

- L'última mitja hora, es realitza una recollida a l'aula realitzant una cloenda en rotllana per exposar inquietuds o descobriments que hagin fet aquell dia.

A continuació presentem la nostra proposta que duríem a terme a les zones comuns i a les aules. Tanmateix, a la figura 1 podem veure una recreació de l'espai d'educació infantil que nosaltres hem dissenyat per oferir una visió de les nostres idees.

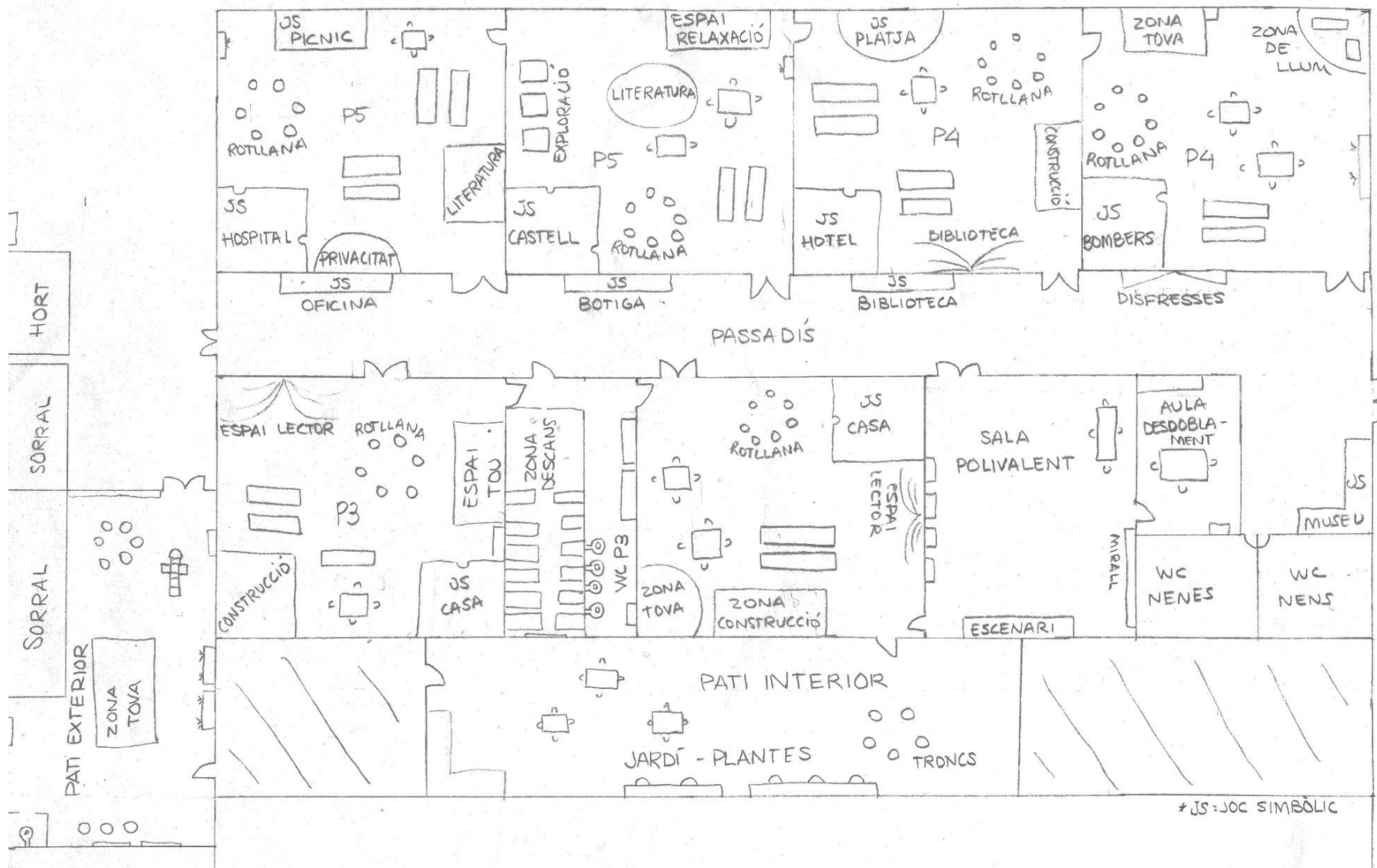

Figura 1: Disseny 2D. Reorganització dels espais de l'etapa d'infantil.

LES ZONES COMUNS	
El pati exterior	<p>L'objectiu principal és fomentar la llibertat de decisió, de sortir i canviar d'espais per establir un equilibri d'aprenentatges significatius. És a dir, no hi ha una estona de pati significatiu sinó que s'acorda perquè els infants prenguin la decisió de sortir al pati sempre que ho necessitin, avisant al professor. El nombre de mestres al pati dependrà de la quantitat d'infants en aquest.</p> <p>La zona exterior del pati està pensada a través d'elements naturals i materials de plàstic per poder jugar. En relació al joc, els nens disposen d'un sorral gran amb dues cuines de fusta i els utensilis adequats organitzats en cubells, una caseta de fusta amb tobogan, troncs circulars col·locats en rotllana, rodes de cotxe...</p> <p>És un espai lliure on podem afegir, treure o canviar elements naturals i/o jocs que estan guardats en els cistells dins el passadís. Amb això, ens referim al fet que el pati exterior disposa d'unes finalitats però d'una forma flexible a les necessitats o inquietuds dels infants, ja que disposem de materials i espai suficient per adaptar-lo.</p>
El pati interior	<p>L'objectiu principal és experimentar l'entorn natural per apropar-se al context de la vida real.</p> <p>És una zona de relaxació i de calma. És rectangular i acollidora. En una de les parets hi tenim dos paliers penjats amb diferents tests on els nens tenen la responsabilitat de cuidar les plantes i/o flors. A més a més, la decoració amb aquestes plantes fa que l'ambient sigui tranquil i confortable pels nens i nenes. També hi haurà taules per dur a terme aquest treball, troncs com a petits bancs i un armari amb tots els estris necessaris.</p> <p>Igual que el pati exterior, aquest és un espai flexible per aportar-hi nous materials o elements naturals.</p>
El passadís	<p>L'objectiu principal és fomentar el joc simbòlic per descobrir-se a un mateix i compartir amb altres companys l'experiència d'un aprenentatge significatiu, sobretot l'estona de la tarda on comparteixen experiències amb infants dels altres dos nivells.</p> <p>El passadís és una zona de pas, sovint desaprofitada. Per això, hi col·locarem diferents jocs simbòlics com un</p>

	<p>petit despatx, una botiga, una biblioteca, una consulta veterinària, un armari amb disfresses... Per tal que, aquest espai de pas, permetrà als nens i nenes sentir que allò que els envolta és proper i quotidià per a ells, fet que els ofereix poder desenvolupar un pensament crític i reflexiu envers les situacions que es puguin originar.</p>
L'hort	<p>L'objectiu de l'hort és proporcionar als infants l'autonomia, la responsabilitat i el respecte envers un espai del qual se n'extreu un aprenentatge vivencial de forma cooperativa.</p> <p>L'hort és un espai el qual promou a l'infant a autogestionar-se, informar-se sobre què i com ha de fer les coses, tenir-ne cura i mantenir una constància de la feina que comporta essent autònom per prendre decisions. També, és un espai beneficiós en l'àmbit col·lectiu, ja que permet la implicació de tot l'alumnat d'infantil perquè els recau la responsabilitat de poder-se alimentar d'allò que ells mateixos cultiven. Tanmateix, l'hort els proporcionarà reptes els quals hauran d'afrontar-se i solucionar de forma conjunta, ja que, per exemple, els fenòmens meteorològics poden produir danys a l'hort que s'hauran d'arreglar per seguir generant aliment a l'hort.</p>
LES AULES	
<p>Les 6 aules</p> <p>(2 aules de P3, 2 aules de P4 i 2 aules de P5)</p>	<p>L'objectiu de les aules és treballar de forma cooperativa a través de l'assemblea amb tot l'alumnat de la classe. Per dur-ho a terme, les aules disposaran d'una zona de rotllana per poder establir un moment comú i agradable per a tots els infants. Fomentar tant el treball individual com el col·lectiu a partir de la proposició d'activitats molt diverses dins dels diferents racons.</p> <p>La importància de l'aula recau en la disposició còmoda, a l'altura de l'infant i diversa dels materials i el mobiliari per proporcionar-los moments per gaudir. Busquem crear un clima de cooperació, empatia, comprensió i treball. Hi ha una zona de joc simbòlic, la zona de la rotllana on es realitzaran les assemblees, diferents taules i cadires a disposició de les necessitats dels infants i una zona d'experimentació d'un tema, el qual s'acorda treballar amb el grup classe durant uns dies establerts. La resta de l'aula està organitzada al gust del mestre partint de la</p>

	<p>finalitat amb la qual els alumnes vulguin treballar en cada moment.</p> <p>Cada aula disposa d'una zona de relaxació perquè descansar forma part d'un aprenentatge significatiu. Ajudarà als infants a autogestionar-se i aprendre a buscar estones per conèixer-s a si mateix. Hem de tenir present que cada aula mantindrà una disposició diferent depenent de la finalitat del mestre i les necessitats dels infants. Són aules bastant flexibles per poder dur a terme aquests canvis amb facilitat. Tot i establir una col·locació diferent a cada aula, els docents estableixen un fil conductor comú per no allunyar-se dels seus objectius.</p> <p>En cadascuna de les classes hi ha una pissarra d'acords o coneixements per apuntar fets importants que succeeixin durant el dia o esdeveniments importants que volen aconseguir com a aula o descobertes que els inquieten.</p>
<p>Sala polivalent</p>	<p>La sala polivalent és també l'aula de psicomotricitat. Té la finalitat d'utilitzar-se com una aula de lliure circulació, la qual serà disponible per a tots els infants sempre que ho necessitin. Aquí potenciarem més el treball escènic, d'emocions, de motricitat gruixuda i de coneixença del mateix cos, ja que podem adaptar l'aula a potenciar cadascuna d'aquestes. Disposem d'estores, cadires, disfresses, miralls, bancs, xanques, pilotes, cercols, peces grans d'espuma... que els infants poden posar a la disposició que vulguin per satisfer les seves necessitats o els seus interessos.</p> <p>El terra de la sala és de goma, fet que proporciona més seguretat als infants. També, en una de les cantonades hi ha una zona construïda amb coixins, mocadors fins com una caseta per oferir als infants una zona de privacitat i amagatall per poder-la utilitzar sempre que la necessitin.</p>

Taula 1: Proposta d'organització dels espais comuns i les aules.

Recursos materials i personals

Per dur a terme l'organització dels espais de les zones comuns necessitem talls de troncs per fer de cadires rústiques, paliers, tests, terra, estris de l'hort com el rasclat o la pala, cds, caixes amb elements naturals com troncs, pinyes o llavors, regadores, armaris, taules, diferents disfresses i els materials necessaris per construir les zones de joc simbòlic com ordinadors, taules, prestatges, aliments de plàstic o fusta, tetrabrics, un carro, un cistell, diners de joguina, llibres, coixins i estores.

Respecte a l'organització de les aules necessitem taules, cadires, taules i/o safates d'experimentació, taules de llum, coixins, estores individuals i col·lectives, lupes, microscopis, peces geomètriques grans d'espuma, miralls, contes, bancs, elements naturals de naturalesa, del mar o d'animals, elements quotidians com la caseta, canó, ordinador o tauletes, pissarra de guix i/o de retolador i disfresses.

Com a recursos personals disposem de l'acompanyament dels especialistes de música, castellà, anglès i TIC, a més a més, de les sis tutores que formen part de cadascuna de les aules. La funció d'aquests mestres serà igual a la dels tutors amb la qual cosa, abans de començar el curs, s'establiran uns horaris per tal d'establir una supervisió completa dels espais sense excedir les hores de treball.

Temporització

12 hores de reflexió sobre la pedagogia Montessori (2 hores 3 cops a la setmana, durant dues setmanes).

2 sessions de dues hores per l'exposició i posada en comú sobre la proposta.

1 curs acadèmic per posar en marxa la proposta.

Proposta d'avaluació

Objectiu: Dissenyar una proposta d'organització dels espais, material i activitats basats en el mètode Montessori per promoure l'autonomia dels infants.

Zones comuns

Criteris d'avaluació :	Autonomia	Autogestió	Llibertat	Treball en grup (empatia)
Pati exterior	L'espai ofereix diferents possibilitats per tal que els infants hagin de prendre decisions. Hi ha diverses propostes amb l'opció de ser canviades o substituïdes.	Segueix els límits establerts com a normes. Sap controlar les seves emocions davant d'un conflicte.	L'espai ofereix un ventall d'activitats multinivell, que l'infant pot executar sense l'ajuda del mestre. L'infant pot fer el que vol dins dels límits.	L'espai ofereix un intercanvi d'experiències entre infants. Permet que els infants es relacionin entre ells de manera que no sempre juguin amb els mateixos. És a dir, es vagin coneixent per crear diferents interaccions.
Pati interior	L'espai ofereix diferents possibilitats per tal que els infants hagin de prendre decisions. Hi ha diverses propostes amb l'opció de ser canviades o substituïdes. És capaç de decidir per si sol	Sap autogestionar-se el material. Se sent satisfet en realitzar una activitat. Sap escoltar els infants per combinar idees entre infants. Sap gestionar-se el temps per fer diferents activitats.	L'infant pot escollir les activitats que vol fer dins l'espai. L'adult no intervé per donar feina. L'infant té iniciativa pròpia. L'espai ofereix diverses activitats.	Permet el treball en grup a través d'un diàleg i una presa de decisions per posar en marxa el projecte de les plantes.
Passadís	Deixa l'espai necessari per circular de forma lliure als infants. L'alumne pren les seves decisions del que vol fer i com ho vol fer. Es creen petits grups per poder desenvolupar un	Escolta els infants i espera el seu torn per solucionar els conflictes. Sap gestionar-se el temps per fer diferents activitats. S'organitza de forma coherent en els diferents jocs simbòlics.	L'espai ofereix una activitat individual o en grup, sense la supervisió d'un mestre. Circula lliurement pels racons sense la necessitat d'un adult darrere.	El joc simbòlic que ofereix permet als infants intercanviar experiències i coneixements previs. Es desenvolupa un diàleg respectant els companys.

	joc simbòlic simulant la realitat.	Fa un bon ús de l'espai.			
Hort	L'infant és capaç de treballar l'hort sense la necessitat d'una supervisió d'un adult. Demana ajuda sempre que la necessita.	L'infant aprèn a autoregular les emocions a través d'un treball en grup on s'han de prendre decisions.	L'hort permet un treball liberal de relaxació sempre que l'infant ho necessiti. L'infant pot treballar sense la supervisió d'un adult.	Es produeix un intercanvi d'experiències i coneixements sobre l'hort. Compartir les tasques a fer a través d'una organització equilibrada. Els infants tenen la necessitat de treballar amb un company.	
Aules					
Criteris d'avaluació :	Autonomia	Autogestió	Llibertat	Responsabilitat	Treball en grup (empatia)
Aules P3	Veure Annex 4, on hi trobarem els ítems d'observació que hem seguit per valorar l'aplicació d'una part de la proposta. Aquests ítems són en base els objectius i els criteris d'avaluació.				
Aules P4	L'infant realitza les activitats a través de les seves necessitats o interessos. És capaç d'escollir una activitat i recollir-la tal com estava. Pren decisions davant de diferents materials. Demana ajuda sempre que la necessita.	És capaç d'esperar una activitat quan està ocupada. Demana el torn de paraula o el torn de joc, quan hi ha molta gent. S'autoregula emocionalment. Ajuda els companys sempre que ho necessitin.	L'espai dóna l'oportunitat d'escollir les activitats a fer. L'infant és capaç de treballar sense la supervisió del mestre. Té iniciativa i motivació per fer coses. Sap aprofitar totes les oportunitats del seu abast.	Responsabilitat envers el material, els espais, els companys i els adults.	Crea situacions on l'infant té la necessitat de compartir experiències amb els companys. L'estona d'assemblea permet escoltar i parlar de forma ordenada a tots els infants.
Aules P5					
Sala polivalent	L'infant és capaç de muntar la seva pròpia activitat. Té ganes d'aprendre a través de l'experimentació	S'ha d'avisar als infants sobre el to de veu. Les activitats permeten un coneixement favorable d'un mateix.	És capaç de crear noves activitats que no són proposades. Se sent còmode i agradable a l'espai per treballar.		Permet un treball de motricitat gruixuda a través de la creació d'una construcció en grup.

Taula 2: Proposta d'avaluació.

APLICACIÓ D'UNA PART DE LA PROPOSTA I-A A L'ESCOLA DE PRÀCTIQUES

Introducció

La nostra aplicació a l'aula està desenvolupada durant el període de pràctiques i amb la col·laboració de la tutora de pràctiques, el seminari de pràcticum, la tutora de l'escola de pràctiques i els infants que han estat els agents actius de la nostra proposta. En aquesta podem veure l'aplicació de la nostra intervenció educativa a l'aula de P3 a partir de l'observació i el desenvolupament dels infants.

Volem buscar l'objectiu de fomentar l'autonomia perquè els infants no tenen una estimulació suficient per poder-la equilibrar a les seves necessitats. A més a més, durant el parvulari és interessant que l'infant l'adquireixi com a base per moure's per l'espai a partir dels seus interessos o les seves necessitats. Per aquest motiu, organitzarem uns racons a l'aula per invitar-los a treballar d'una forma transversal donant èmfasi a la presa de decisions, al respecte envers els materials i els companys, responsabilitat d'aquella activitat que fan... Oferirem un treball transversal perquè podem donar una o diverses finalitats al racó però sempre serà obert i flexible per adaptar-se a les necessitats dels infants.

Com podem observar, duem a la pràctica una de les 6 aules organitzades a la nostra proposta, tenint present que aquests racons serien organitzats a la classe de forma permanent i no com ho hem hagut de dur a terme. Pel que fa a la proposta del TFG, l'aula de P3 estaria organitzada directament amb els racons dins l'aula, aprofitant les dimensions d'aquesta. Actualment, per dur a terme la nostra proposta, no ens ha estat possible emprar aquesta idea perquè l'estructura ja està dissenyada i la disposició dels jocs simbòlics dins l'aula, no ens ho ha permès. Tot i això, hem establert dur a terme els racons d'una forma progressiva, ja que durant el procés ens hem adonat que amb els 25 alumnes al mateix temps, la classe era un espai caòtic que no permet la interacció tranquil·la i agradable que busquem. Així doncs, l'aplicació és adaptada a les condicions que ens han ofert l'escola però, tot i això, el funcionament i els objectius que ens proposem són els mateixos.

A continuació, desenvolupem la nostra aplicació a l'aula. En primer lloc, ens situarem dins del context de l'aula en la qual es desenvolupa. En segon lloc, donarem pas a les justificacions per les quals hem escollit realitzar aquesta proposta i en aquests moments. En tercer lloc, planifiquem, dissenyem i duem a terme la nostra intervenció educativa. Per últim, analitzem i valorem la nostra intervenció per adquirir forteses i febleses d'aquesta per poder refer els objectius o les mateixes propostes de racons.

Aplicació d'una part de la proposta

PLANIFICACIÓ I DISSENY

Objectius proposta I-A: Dissenyar una proposta d'organització dels espais, material i activitats basats en el mètode Montessori per promoure l'autonomia dels infants.					
CAPACITATS	OBJECTIUS de CICLE	CRITERIS AVALUACIÓ	OBJECTIUS DIDÀCTICS	CONTINGUTS	ACTIVITATS
Assolir progressivament seguretat afectiva i emocional i anar-se formant una imatge positiva d'ell mateix i dels altres.	Ser i actuar d'una manera cada vegada més autònoma, resolent situacions quotidianes amb actitud positiva i superant les dificultats.	El criteris d'avaluació els podem veure especificats a la <i>Taula 2: Proposta d'avaluació</i> .	Adquirir la rutina d'experimentar amb les safates Montessori d'una forma autònoma seguint les normes establertes. Prendre decisions sols davant les diferents possibilitats de joc.	Motricitat fina Qualitats dels materials (Autonomia personal i racional)	Racó Filosofia Montessori
			Crear situacions en les que l'alumnat hagi de resoldre problemes de forma conjunta. Compartir el material.	Equilibri i construcció. Reconeixement dels materials. (Autoconeixement i gestió de les emocions. Joc i moviment)	Racó Construïm junts
			Expressar-se lliurement usant diferents tècniques tot respectant els	Expressió lliure. (Crear i experimentar.	Racó d'arts plàstiques

			companys i els materials. Aprendre a decidir per un mateix.	Autonomia personal i racional)	
			Estimular la curiositat de l'alumnat i la satisfacció d'aprendre. Identificar les diferents qualitats dels materials	Descoberta de l'entorn. Qualitat dels materials. (Exploració de l'entorn. Experimentació i interpretació)	Racó d'experimentació i manipulació.
Comportar-se d'acord amb unes pautes de convivència que el portin cap a una autonomia personal, cap a la col·laboració amb el grup i cap a la integració social.	Comprendre les intencions comunicatives d'altres infants i persones adultes i expressar-se mitjançant la paraula, el gest i el joc.		Participar de forma activa en situacions habituals de conversa a través d'un diàleg ordenat, coherent i d'intercanvi d'idees.	Comunicació Diàleg (Parlar, expressar i comunicar)	Assemblea Racons
			Fer sentir l'alumnat part activa de l'ensenyança a través de l'intercanvi d'experiències durant l'estona de rotllana.	Respectar el torn de paraula. (Observar, escoltar i experimentar)	Assemblea Racons

Taula 3: Planificació i disseny de la proposta educativa a l'aula de P3.

Activitats educatives

Descripció de la Intervenció Educativa

La intervenció educativa està pensada per dur-se a terme durant unes 8 sessions d'una hora i mitja cadascuna. Cada sessió està formada per l'assemblea inicial, l'estona dels racons i l'assemblea final. Intentarem establir dues sessions seguides per racó, per tal de deixar als infants suficient temps per experimentar i acabar allò que hagin pogut deixar a mitges.

La proposta educativa està centrada a reorganitzar l'aula per formar quatre racons diferents, els quals estan delimitats per un espai i una quantitat d'infants a condició de la intenció que pretengui cadascun. S'acorda amb els infants que tots ells passen per tots els racons en diferents sessions, de manera que no hi hagi diferències i tots puguin experimentar cada racó. Se'ls invita a entrar dins la història que se'ls explica de manera que han de canviar el xip de rutina de sempre i entrar en un món on tots som responsables d'allò que toquem. És a dir, intentem establir que quan la mestra diu STOP, tots els infants de cada racó han de deixar el racó tal com l'han deixat, ja que els que venen se'l volen trobar igual de bonic. A més a més, deixem clar que quan comencem una activitat l'acabem i la recollim, deixant-ho tal com ho hem trobat.

És important tenir en compte que la primera sessió es presenta aquesta nova disposició de l'espai a través d'una petita història i, a partir d'aquí, se segueix la mateixa filosofia que els infants ja coneixen de les estones de racons a l'aula. És a dir, els nens escullen a quin racó volen anar i d'allà no es poden canviar perquè, en altres sessions, tots passaran per tots. Tant abans com després dels racons, es farà l'assemblea per fer cohesió de grup i poder-nos intercanviar les experiències viscudes.

En el temps que durin els racons, els infants tenen la llibertat de fer tot allò que desitgin amb la tutora i nosaltres com a guies. És essencial, mantenir el paper guia del qual ens parla Maria Montessori per tal d'afavorir l'aprenentatge autònom, vivencial i lliure dels nens. L'autonomia serà el punt clau on fixarem la nostra observació durant els racons. Tanmateix, disposarem d'una càmera per poder enregistrar l'acció dels alumnes en un racó. L'estona del racó serà d'uns 30 - 40 minuts aproximadament, ja que són infants que necessiten canviar d'activitats sovint. Tot i això, amb aquests racons bastant complets també volem intentar que la interacció amb els materials sigui molt enriquidora i no tinguin aquesta necessitat de canviar. Per aquest motiu, intentarem que els nostres racons tinguin diverses intencions i motivin de diferents maneres a cada infant.

En resum, la nostra proposta està basada en l'evolució que puguin fer els infants en l'àmbit d'autonomia i llibertat envers els diferents racons, activitats i materials que tenen al seu abast. També permetrà als infants conèixer-se més els uns als altres per construir de forma col·laborativa, ja que encara s'observa un joc bastant individual a l'aula. Provoquem per afavorir cohesió, comprensió i respecte entre iguals, fet que acompanyarà al desenvolupament individual.

A continuació, us presentem els racons amb els materials que el formen. És evident que en alguns d'ells hi ha una intenció però, com estem immersos en la filosofia Montessori, hem de partir de què aquestes finalitats que puguem citar, amb algun material, no siguin les que els infants facin, ja que per nosaltres la llibertat i l'autonomia per decidir en funció dels seus interessos i les seves necessitats, preval per davant de tot. Com hem dit anteriorment, el mestre té el paper de guia i observador de tot el que succeeix. Observar que no funciona, per què pot passar i, també, veure allò

que més provoca i com els provoca per estirar més d'aquest.

Valoració / Nova descripció de la intervenció educativa

Després de la realització de les dues primeres sessions, hem hagut de canviar l'estructuració per dur a terme els racons, ja que ens hem donat compte que pels infants és una mica caòtic perquè no saben a on anar i l'agrupació de tants racons alhora i tants nens, els desorienta. Per aquest motiu, hem acordat amb la tutora canviar la forma de fer ús d'aquests racons.

· En primer lloc, dividirem la classe amb dos grups. Un dels grups farà unes activitats amb la mestra (diferents als racons) i l'altre es dividirà en els racons que proposem. Tot i fer-ho amb dos grups, es realitzaran les mateixes sessions per grups i se seguirà la mateixa estructura (assemblea inicial – temps de racons – assemblea final).

· En segon lloc, començarem organitzant dos racons utilitzant el màxim espai possible perquè puguin moure's bé. També intentarem delimitar l'espai de forma més clara, ja que és important que aprenguin a seguir les normes de treballar en un espai concret i adquireixin l'hàbit d'esperar-se si hi ha algun altre nen en aquell moment. Iniciarem la intervenció proposant dos dels racons pels quals passaran tots els infants durant quatre sessions. En les quatre properes, els invitarem a experimentar amb les altres dues, sense excedir-se amb elements ni activitats.

· Finalment, el temps de racons serà variable però serà d'aproximadament uns 30 minuts, ja que són infants que els costa mantenir-se fent el mateix. Tot i això, l'estona de racons pot variar segons el treball que estiguin desenvolupant. És a dir, si veiem avoriment o cansament, podem recollir però, si observem que tenen ganes de seguir, els podem deixar un temps més.

Fem aquests canvis en les pròximes sessions per no crear caos o confusió. Tot i això, aquestes primeres sessions ens ha fet adonar de diverses coses, en alguns racons, que ara podem seguir canviant. També, ens ha fet observar com són alguns infants. En conclusió, fem aquests canvis estructurals en els racons perquè puguin funcionar com ens proposem i ens ofereixi la possibilitat de poder veure els infants interaccionar amb l'espai, el material i els companys i companyes.

Taula 4: Descripció general de l'aplicació de la proposta educativa.

Activitat: Assemblea inicial i assemblea final	Organització grup classe: Rotllana. Mig grup (12 o 13 infants)	
	Espai: Al terra de l'aula	Temps: 10 minuts i 15 minuts

Objectius	Continguts	Criteris d'avaluació
<ul style="list-style-type: none"> · Participar de forma activa en situacions habituals de conversa a través d'un diàleg ordenat, coherent i d'intercanvi d'idees · Fer sentir l'alumnat part activa de l'ensenyança a través de l'intercanvi d'experiències durant l'estona de rotllana. 	<ul style="list-style-type: none"> Diàleg Comunicació Respecte pel torn de paraula Empatia 	<p>Usar la llengua oral, el gest i les imatges per expressar idees, desitjos, sentiments i emocions; escoltar i participar de manera activa en situacions habituals de conversa i d'aprenentatge amb l'ús d'un llenguatge no discriminatori, i amb actitud de respecte vers altres cultures i diferents llengües.</p>

Descripció del racó

Cada sessió s'obrirà i es tancarà amb una assemblea. L'assemblea estarà formada pels 12 o 13 infants amb l'objectiu de conèixer què podem trobar en cada racó, com podem treballar i què hem pogut descobrir o fer durant aquest temps. Serà un moment per intercanviar experiències què han pogut viure o explicar què ens ha agradat i què no.

L'**assemblea inicial** consisteix a explicar als infants els dos racons que tenim al voltant. Hem de tenir present que, en la primera sessió, l'assemblea inicial està molt centrada a establir una sèrie de normes amb els nens referents a cada racó i a l'actitud que han de tenir davant d'aquests. També posarem exemples d'algunes activitats que poden dur a terme en algun racó específic, ja que explicar tots els racons, se'ls farà esgotador i no ho recordaran. En resum, l'assemblea inicial és un moment per recordar les normes establertes entre tots, compartir hipòtesis que puguem fer sobre algun racó o intercanviar idees sobre aspectes que ens agradaria fer al racó.

L'**assemblea final** consisteix a recopilar i compartir amb la resta de companys i les mestres allò què han dut a terme cada infant. És el moment de compartir les experiències viscudes o les descobertes fetes en el racó. Farem una rotllana per grups i donarem pas a què cada grup i cada infant, expliqui a la resta de companys allò que han fet, com ho han fet i per què ho han fet. D'aquesta forma podem aprendre dels altres i observar la magnitud de coses que es pot experimentar en cada racó. Finalment, farem un tancament de la sessió anotant alguns punts rellevants de la sessió i compartint les motivacions o hipòtesis que els sorgeixin per a la pròxima sessió.

Valoració de l'activitat

Durant les sessions que hem anat realitzat podem veure que els objectius proposats amb aquesta activitat es van assolint de mica en mica, ja que els infants se senten protagonistes dins la rotllana i volen explicar la seva pròpia experiència dins dels racons. És evident que aquells nens més tímids o més insegurs, els costa més participar. En aquest punt, la mestra com a guia, a través de diferents preguntes, va invitant a diversos infants a participar en la conversa, fet que els ajuda a motivar-se per ser ells mateixos els qui expliquin les coses. Aquest punt és important perquè acompanyem als alumnes més tancats a què agafin confiança i seguretat en ells mateixos per obrir-se tant als companys com als adults.

En les primeres sessions, establir les normes i les actituds que hem de tenir davant d'aquests nous racons, els va copsar una mica perquè allò era una cosa nova per a ells. Tot i això, un cop passades tres o quatre sessions, el recordatori d'aquestes el feien gairebé tots sols. Aquest fet et fa pensar que ja han adquirit aquestes normes com a hàbit que s'estableix perquè el funcionament dels racons i les activitats proposades siguin favorables pel seu aprenentatge. També, veiem motivació i participació per la seva part de crear-ne de noves, fet que mostra implicació.

És evident que depèn del grup, l'estona de l'assemblea es fa més curta o més llarga, ja que l'atenció d'aquests no és sempre la mateixa. En les primeres sessions, va costar agafar la dinàmica d'establir una conversa, ja que tenien ganes de provar noves coses i se'ls feia una mica desconegut tot el que anàvem a fer. Tot i això, hem pogut adaptar les estones d'assemblea al gust del grup dels infants i als seus interessos.

Com vam veure, el grup va començar essent de tots els infants però el vam reduir a la meitat en grups de 12 o 13 alumnes, ja que, al principi, no es podia crear aquest intercanvi d'idees que busquem en l'assemblea. A partir del canvi, la rotllana ens permet fer un diàleg curt però amb autocontrol per respectar els torns de paraules i l'escolta dels uns als altres.

Concretant amb les dues assemblees podem dir que:

- En l'**assemblea inicial**, els infants mostren un neguit per anar a jugar als dos racons. En un principi, va fer que es reduís el temps per crear aquesta conversa però, després vam pensar que també han de saber esperar i aprendre a ser pacients per allò que volen, ja que el temps serà el mateix fent l'assemblea que no. Per això, a partir d'aquella sessió, vam adoptar un paper més motivador pels infants a l'hora d'explicar a la rotllana. Ara l'organitzem de forma que els invitem al fet que expliquin els seus desitjos per poder-los compartir amb els altres infants i poder crear coses junts.
- En l'**assemblea final**, els nens i nenes estan contents per explicar allò que més els ha agradat fer. És veritat que, en algunes sessions, el temps se'ns va acabar (ja que no en vam fer un bon control) i no vam poder realitzar l'assemblea conjunta amb els dos o tres racons, sinó que vam fer una posada en comú sobre allò que havien fet solament amb els infants de cada racó. És a dir, vam anar a cada racó per conversar amb els infants que hi van participar sobre allò que havien fet o descobert. Dins del marge que ens vam quedar sense temps, vam intentar solucionar-ho d'una forma bastant favorable per escoltar els infants. L'assemblea final, a excepció d'aquest fet, els ajuda a obrir-se i compartir amb els altres infants idees i poder-les barrejar per formar-ne de noves.

En conclusió, l'activitat en rotllana amb aquest grup d'infants és beneficiosa pel seu aprenentatge perquè, hem pogut observar que els nens i les

nenes els agrada participar en ella i sentir-se part d'aquest petit grup. La participació dels infants també promou a altres infants més insegurs a motivar-se per formar-hi part i expressar allò que sent. És evident que no tot ho podem fer en rotllana però potenciar estones per reflexionar i aprendre junts, afavoreix molt en el seu desenvolupament en l'àmbit emocional, social i comunicatiu.

Taula 5: Documentació de l'assemblea inicial i final.

Racó 1 (R1): Racó Filosofia Montessori	Organització grup classe: Grup de 6 infants	
	Espai: Al terra de l'aula, espai delimitat.	Temps: 30 minuts
Objectius	Continguts	Criteris d'avaluació
<ul style="list-style-type: none"> · Adquirir la rutina d'experimentar amb les safates Montessori d'una forma autònoma seguint les normes establertes. · Prendre decisions sols davant les diferents possibilitats de joc. 	<ul style="list-style-type: none"> Motricitat fina Autogestió Autonomia Presca de decisions Zona espacial 	<ul style="list-style-type: none"> · Aprendre a autogestionar-se a través de la presa de decisions i l'organització de les safates Montessori. · Respectar el material de manera que s'utilitzi i es deixi igual.
Descripció del racó		
<p>El racó està col·locat de la següent manera: hi ha dues estores a terra, una taula de fusta amb dues cadires, una taula blanca amb una cadira, l'espai de relaxació on trobem l'arbre de la música i els dos mobles amb els seus prestatges on hi ha tots els materials disposats en safates o cistells. El racó Filosofia Montessori està format per diferents safates col·locades estratègicament en cada prestatge de l'armari. L'espai de joc està delimitat per la utilització d'estores individuals per tal de cuidar i mantenir el material en bon estat. La importància d'aquest racó és que l'infant prengui la decisió d'escollir un material, explorar-lo i deixar-lo al mateix lloc de la mateixa forma que l'ha trobat. És un treball individual.</p> <p>En aquest racó hi podem trobar:</p> <ul style="list-style-type: none"> - Una safata on hi ha 5 pots transparents amb un forat d'un color i pals de fusta de colors. L'infant els ha de col·locar en cada pot. - Una safata amb oueres on, amb unes pinces, s'han de col·locar els diferents pom poms de colors. 		

- Una safata amb diferents oueres petites per col·locar les pedretes de colors amb el pinçament dels dits.
- Unes bitlles per posar en unes oueres seguint el patró establert de colors.
- Uns pots amb pals de colors els quals tenen un velcro per fer petites construccions.
- Una safata amb lletres de fusta o pinces amb les lletres, per crear el nom de cadascú. El tros de feltre serà on podrà enganxar les pinces. També tindran la plantilla del seu nom folrada per mirar-se'l.
- L'arbre de la música de fusta. Dues bales petites.
- Una capsa amb pots de vidre on hi ha diferents anelles petites per col·locar-les en diferents pals de fusta aguantats per una bola de plastilina.
- Un material Montessori de fusta per classificar colors i formes.
- Un cistell amb peces de diferents colors i formes per enganxar entre elles.
- Una caixa gran on hi ha enganxats uns tubs de colors. A la caixa hi trobem boles de diferents mesures i colors, pom poms, les quals seran agafades amb pinces, per tirar-les pels tubs de colors. Cada infant pot tirar-les per colors, forma o quelcom a la seva decisió.
- Un cistell amb anelles de fusta i gomes de cabell per col·locar dins d'un pal de fusta o un tub de cartó.

Cada activitat té varies finalitats però són flexibles a la intenció o necessitat que tingui l'infant. A més a més, aquestes activitats són multinivell de manera que entra la possibilitat d'equilibrar-se al nivell i temps d'aprenentatge de cada infant.

Valoració del racó

El racó Montessori és l'espai en el qual els infants poden treballar a través de materials Montessori o creats a partir de la seva filosofia. És cert que, amb la tutora, dies anteriors a la intervenció, vam anar oferint als nens i nenes aquests materials perquè comencessin a tenir un primer contacte. Aquest fet permet als infants familiaritzar-se amb el material, experimentar-lo i fer petites aproximacions a aquest. Els infants necessiten temps per aprendre i amb aquest espai, com amb els altres, volem oferir-los els recursos i el temps necessari perquè ells puguin anar desenvolupant les capacitats d'aprenentatge.

En aquest racó hem de remarcar que hi ha hagut una progressió considerable, ja que, al principi, l'espai delimitat, la cura del material o el funcionament autònom no era respectat pels infants però, en les següents sessions, l'ambient canviava de forma favorable. Es formava un ambient

calmat, respectuós i d'atenció màxima a allò que feien.

En relació a aquest racó, podem destacar, ordenant la valoració des de les primeres sessions fins a l'última, que:

- En les primeres sessions, a l'hora de presentar-los l'espai, els va sobtar una mica, ja que no estan acostumats a moure's per un espai i anar fent diferents activitats sense el guiatge de l'adult per fer les coses. En aquest punt, vam observar com aquells infants els quals els hi hem de dir tot el que han de fer, estaven perduts o desubicats perquè ningú els deia què havien de fer. Podem afirmar que això va passar en les primeres sessions i que, de mica en mica, va anar desapareixent. Per tant podem deduir que, els infants no estan acostumats a aquesta forma més liberal de treballar o els alumnes han anat adquirint i adoptant l'habilitat de decidir què volen fer o què no, sense tenir un adult que els digui les coses i, per tant, s'han espavilat sols per complaure les seves necessitats o els seus interessos.
- En un principi, l'espai delimitat per taules i cadires o estores, se'ls va fer una mica descol·locant, ja que no n'estaven còmodes. Tot i això, a mesura que passaven les sessions, els alumnes en treien un bon ús i n'eren conscients del funcionament d'aquest a l'hora de fer un bon ús del material amb el qual jugaven. Tanmateix, en alguns casos, els infants s'ajudaven per moure algunes safates o per recollir alguns jocs més complexos o, fins i tot, s'avisaven de tractar bé el material. Aquest fet ens fa adonar que els nens i nenes van agafant consciència del respecte envers les coses que ens envolta i la importància que té.
- L'hàbit d'agafar una activitat, realitzar-la i recollir-la tal qual els va costar un xic però progressivament ho anaven fent. Va haver-hi un grup que el vam haver de controlar més, ja que l'hàbit de recollir no el tenien i ho deixaven tot allà sobre. En aquest grup, vam intervenir de forma que els vam invitar i acompanyar a recollir, fent-los veure que quan juguem ens agrada trobar les coses boniques i endreçades i, per això, ells també ho havien de fer. Al principi, els vam acompanyar i vam estar una estona acompanyant-los però sense dir-los res, sinó essent al seu costat fent gests com a referent al qual imitar. Va funcionar bastant perquè, a poc a poc, ho van anar adquirint.
- En les últimes sessions, hem observat que els infants adquireixen el punt d'autonomia que els ofereix l'espai. És a dir, prenen decisions sobre allò que volen fer, respecten l'espai ocupat per un altre nen de forma que s'esperen o demanen el torn per posar-s'hi després, adquireixen l'hàbit de recollir quan estan cansats o volen canviar d'activitat i ho deixen com ho han trobat, mostren tota l'atenció en allò que fan...
- Tot i ser un racó on el treball és més individual, s'han creat situacions d'intercanvi d'experiències o idees perquè un infant ha observat que l'altre jugava a fer un tren amb els pals de fusta i ell li ha demanat si podia acompanyar-lo. En aquest cas, no era una activitat prevista per compartir però ells ho han fet i n'han extret una altra finalitat.
- La safata amb les lletres ha estat una activitat poc motivant. Hem pogut observar que no hi anaven perquè creiem que les lletres estan totes dins d'una caixeta i no en veuen la utilitat. Tot i això, penso que per la pròxima podríem deixar-los alguna mostra referent per atraure'ls.
També podem relacionar-ho al fet que, en aquest moment, l'alumne no té la necessitat d'escriure el seu nom.

En conclusió, hem observat que durant aquestes sessions s'ha produït una evolució favorable en tots els infants, ja que, en les últimes sessions, hem aconseguit que el mestre sigui un observador d'allò que fan els nens i nenes, essent ells els protagonistes de l'espai i la seva interacció.

Respecte als dos objectius: adquirir la rutina d'experimentar amb les safates Montessori d'una forma autònoma seguint les normes establertes i

prendre decisions sols davant les diferents possibilitats de joc, creiem que els hem complert de forma progressiva perquè els alumnes han mostrat una concentració i un treball d'autonomia molt favorable pel seu aprenentatge en l'àmbit motriu, social, emocional i comunicatiu. Crec que el desenvolupament d'aquests racons de forma espontània complementant els altres racons que fan a l'aula és una bona proposta per a seguir duent a terme a l'aula, ja que els infants gaudeixen, aprenen a conèixer-se i a compartir amb els altres.

Taula 6: Documentació del racó 1 – Filosofia Montessori.

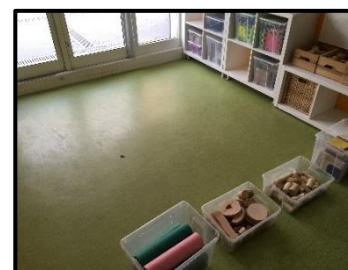
Racó 2 (R2): Racó Construïm junts	Organització grup classe: Grup de 7-8 infants dividits en dos petits grups de 3 o 4 infants.	
	Espai: Zona delimitada per l'estora.	Temps: 30 minuts
Objectius	Continguts	Criteris d'avaluació
<ul style="list-style-type: none"> · Crear situacions en les que l'alumnat tingui que resoldre problemes de forma conjunta. · Compartir el material. 	<ul style="list-style-type: none"> Diàleg Mediació de conflictes Presca de decisions 	<ul style="list-style-type: none"> · Aprendre dels altres i amb els altres. · Dialogar de forma ordenada a través del respecte i l'escolta d'opinions dels altres.
Descripció del racó		

El racó està organitzat fora de l'aula, ja que els espais comuns com el passadís són zones riques que són desaprofitades. Aquest fet permetrà als infants treballar de forma més còmoda i diferent del que estan acostumats, veien el passadís un espai d'aprenentatge. Utilitzarem el tros de davant l'aula de P3, dividint-lo en dos racons petits delimitats per la col·locació de les caixes de materials. Des de la porta de sortida al pati fins a les primeres quatre caixes de materials serà l'espai d'un grup d'infants i des d'aquestes caixes fins a les pròximes, que seran els materials de l'altre grup, serà l'espai per construir d'aquest segon grup. Així també aprendran a delimitar més l'espai per anar adquirint aquests conceptes d'espai i zones. El racó "Construïm junts" té com a base el treball en equip i el que implica com a membre participant. En aquest racó, els oferim als infants una sèrie de materials de construcció com:

- Cilindres de troncs refinats
- Peces extretes de talls de troncs refinats i cuidats
- Quadrats de fusta de diversos colors i mesures
- Rotllos de cartó gruixut.
- Cons de paper o de plàstic amb forats.
- Cilindres llargs i curts de plàstic.
- Rotllos de cartó prim.
- Troncs petits.

En aquest racó, se'ls invita a construir alguna cosa de forma conjunta. L'acció recau en què, aquest racó, és un espai en el qual s'ha de promoure el treball en equip, la presa de decisions, l'escolta i l'ajuda entre iguals. És innegable que el treball en equip cadascú aporta la seva habilitat per fer d'una petita cosa una de molt poderosa, ja que cada infant haurà d'aportat el seu granet de sorra. En aquest punt, el mestre fixarà la mirada per veure si funciona el treball conjunt o hem de buscar un altre mètode per provocar aquesta motivació per construir junts.

També, en acabar una construcció, un infant del grup buscarà el mestre per tal que aquest els faci una fotografia tots junts i així tindrem constància de tot allò que han anat construint tots els grups. Tanmateix, ens ajudarà a l'assemblea quan el grup hagi d'explicar a la resta de companys allò que han aconseguit i com ho han fet.

Valoració del racó

El racó de construir junts, està creat per oferir als infants un primer contacte amb el treball cooperatiu perquè com hem observat en aquestes edats el joc ja deixa de ser tan individual i comença a ser més en grup o en parelles. En el desenvolupament del racó i els grups que han anat passant podem destacar que:

- De forma general, se'ls invita als infants a construir o crear en l'espai delimitat alguna cosa que després han de compartir amb la mestra i els companys. Se'ls deixa una sèrie d'elements per construir. Depenen del grup, vam poder observar que el joc era per parelles, trios o de forma individual però aquest no era el nostre objectiu, així que els vam anar acompanyant a través de preguntes per descobrir els seus desitjos. Com a mestra, els vam preguntar què feien o què volien fer i ells ens ho explicàvem. A partir d'aquí, nosaltres els vam suggerir que amb la idea de cadascú podien ajuntar-les i formar una de molt grossa. Aquest fet els va motivar per construir junts i anar explicant què anaven fent.
- Durant les sessions, hem observat que els infants van fent sols les construccions i van establint un diàleg on barregen la realitat que coneixen. És a dir, quan t'expliquen o els preguntes allò que fan sempre t'ho relacionen a fets propers a ells o que han sentit. Per exemple, un infant ens va explicar que aquella torre tan alta era la torre Eiffel on pujaven micos o un altre grup, amb solament els troncs, van recrear l'escenari prehistòric on feien foc per coure el menjar i no tenir fred. Aquest fet ens fa pensar en la imaginació, la creació i la connexió entre coneixements que tenen els infants. A més a més, aquest fet fa que els infants intercanviïn conceptes que els fa augmentar el seu bagatge.
- Vam delimitar l'espai de cada racó de construcció amb les caixes d'elements materials dels quals cada grup en podia fer ús. El que més ens va sorprendre és que van adquirir les normes com a hàbits i en cap moment tenien la intenció d'anar a buscar les peces de l'altre grup o barrejar les construccions. És evident que al principi de tot, els va costar establir els límits de joc però en repetir el racó, els infants de seguida seguien les normes establertes al principi a l'assemblea. Tenen molta cura del material. Pel que fa al material, vam canviar els cons de plàstic per troncs petits, al mig de les sessions, ja que vam veure que els cons de plàstic no els cridava l'atenció. En fer el canvi, l'experiència dels infants va ser més favorable, fet que ens va fer pensar que hem de potenciar més els elements naturals perquè són aquells amb els quals els nens i nenes els agrada més descobrir i experimentar.
- Com hem dit anteriorment, el que més els costa als infants és establir una idea conjunta, respectant els gustos de cadascú. Per aquest motiu, aquest racó és un dels que duem a terme durant tota la intervenció i potser el que acompanyem més als infants. És evident que, a poc a poc, la intervenció del mestre és menor però en alguns grups és necessària, ja que no acaben de compartir les idees. Tot i això, el que més els agrada als infants és poder explicar-nos allò que han fet d'una forma eufòrica i emocionant perquè se senten motivats i amb ganes de compartir aquella obra seva.
- Aquest racó, com els altres, es realitza un treball bastant transversal. En aquest cas, hem pogut observar als infants com els agrada fer torres molt altes, més altes que ells. Aquest fet els fa adquirir una concepció del seu cos, la seva forma o altura. També se'n adonen de les possibilitats de l'ús o les característiques de cada material que tenen: tou, fort, gruixut, rodó, quadrat, pla, ample... I d'aquí n'observaran la delicadesa i la cura d'aquests perquè tots els nens i nenes els puguin utilitzar.

En relació als objectius establerts en aquest racó: crear situacions en les quals l'alumnat hagi de resoldre problemes de forma conjunta i compartir

el material, podem compartir que s'han complert majoritàriament perquè els grups han hagut de compartir el material per elaborar una construcció plegats a través de la presa de decisions, el diàleg i l'exploració de les idees de cada nen o nena. El que ha costat més en aquest racó ha estat el fet de treballar conjuntament els 3 o 4 infants, ja que en alguns grups, un dels nens s'aïllava construint de forma individual. Per aquest motiu, aquest racó l'hem mantingut durant totes les sessions que ha durat la nostra intervenció, ja que volem acompanyar als alumnes que juguen sols a aprendre a compartir les idees amb els altres companys per formar-ne de molt complexes. En conclusió, aquest racó ens ha dut moltes experiències perquè ens ha donat l'oportunitat d'observar els infants i adquirir una visió molt transparent de cada alumne. El joc de construir els agrada molt als nens i nenes d'aquest grup i, per aquest motiu, ens ha aportat un aprenentatge meravellós a nosaltres i als infants, ja que en el pas de racó han passat pels dos petits racons de construcció i sempre amb companys diferents, fet que els apropa els uns als altres i a tractar amb aquells que potser no hi tenen tant contacte.

Taula 7: Documentació del racó 2 – Construïm junts.

Racó 3 (R3): Racó d'arts plàstiques	Organització grup classe: Grup de 8 infants	
	Espai: Zona delimitada per les taules i lavabos.	Temps: 30 minuts
Objectius	Continguts	Criteris d'avaluació
<ul style="list-style-type: none"> · Expressar-se lliurement usant diferents tècniques tot respectant els companys i els materials. · Aprendre a decidir per un mateix. 	Art lliure Traç Autogestió Presa de decisions	Observar l'autonomia per decidir i actuar davant la llibertat de fer quelcom, seguint les normes establertes.
Descripció del racó		
El racó d'arts plàstiques té la intenció de provocar a l'infant a crear lliurement a través de diferents mètodes artístics. Aquest està delimitat per dues taules, un cavallet i un paper kraft. Col·locarem el racó al costat dels lavabos per tal que els infants tinguin total llibertat per poder-hi anar sempre que ho necessitin i puguin mantenir l'espai net i al seu gust.		

En aquest racó invitem als infants a jugar i expressar-se amb diferents tècniques d'arts, a través de:

- Un cavallet amb un paper D3, al gust de l'infant.
- Dues taules. Una a terra i l'altre a sobre de costat, de manera que queda com si fos un cavallet gegant on col·loquem dos fulls de paper D3, un vertical i l'altre horitzontal o dos d'iguals. Això al gust de l'infant.
- Dues taules. Una a terra i l'altre a sobre del revés, deixant les potes enlaire. Agafem un plàstic gran i dur o paper film i l'enrotllem al voltant de les quatre potes, tirant-lo al màxim possible.
- Una tira de paper kraft des de la columna a la paret, així ajudem a delimitar l'espai.
- Una taula al mig del quadrat que hem format amb les taules i el paper i hi posem: diferents pots amb pintura i un pinzell per pot, retoladors Posca un de cada color i ceres, una de cada color.

Com podem observar a la imatge, les taules, el cavallet i el paper kraft formen una zona quadrada, fet que ajuda a delimitar l'espai. Durant l'assemblea explicarem el funcionament d'aquesta disposició, ja que a través d'aquesta podrem fomentar l'autonomia que busquem en la nostra investigació.

La disposició d'aquest espai té com a objectiu general fomentar l'autonomia i la presa de decisions envers els materials que tenim. Per aquest motiu, oferim als infants diferents zones i materials amb els quals pintar. Ells tenen la premissa que no poden pintar fora d'aquests llocs. A partir d'aquí, els nens i nenes poden agafar els materials que vulguin i pintar a on vulguin. Aquest fet els proporciona un raonament intern de decidir què volen fer, com ho volen fer i a on ho volen fer. A més a més, hi ha materials que en alguna superfície no els anirà tan bé, fet que els generarà un conflicte el qual els farà pensar què passa i com ho podem solucionar. Tanmateix, serà un espai per compartir zones de treball, respectar el que els altres han fet i observar també com treballen els altres i com ho fa un mateix.

Valoració del racó

El racó d'arts plàstiques, volíem que fos un espai per descobrir i donar la màxima llibertat als infants perquè gaudissin experimentant amb els diferents materials i tècniques d'art. Vam voler presentar el racó d'una forma diferent de la resta de manera que només els ensenyàvem els materials i les zones per pintar. A partir d'aquí, a l'assemblea vam establir unes normes per tal d'afavorir el desenvolupament a l'espai.

L'objectiu que nosaltres volem aconseguir és l'autonomia de l'infant i aquest racó és un espai amb el qual els infants han hagut de decidir què volen pintar, on ho volen pintar i amb què ho volen pintar, fet que els feia reflexionar i pensar com dur-ho a terme. Recordem que teníem pintura, ceres i retoladors. Tres estils diferents per pintar, dels quals no tots van bé per pintar a tots els llocs proposats. En relació a aquest aspecte, hem pogut observar que hi ha infants que han provat de pintar amb els tres materials als tres llocs i s'han adonat que, per exemple, pintar amb pintura al plàstic no és recomanable perquè, en el moment que s'asseca, la pintura cau. Quan vam posar en comú que van fer, un infant va fer referència a aquest

aspecte dient que “ha caigut la pintura del plàstic. Avui només hi pintaré amb Posca”. Quan ho expressa, veiem un punt de maduresa en l’infant on fa aquesta reflexió sobre la superfície amb la qual pintem. Tanmateix, seguint amb aquest aspecte, podem deduir que els infants que proven amb els diferents materials o amb diferents tècniques són més atrevits o tenen més iniciativa per fer coses. En canvi, aquells nens més reservats utilitzen sempre la mateixa tècnica i els hem d’invitar a provar d’altres coses. Pot ser inseguretat? O tímidesa? Pot ser qualsevol d’aquestes o d’altres, per aquest motiu, en una sessió vam intervenir per invitar a un alumne a provar una tècnica nova de dibuix perquè provés, sense por a equivocar-se i a intentar que se senti segur davant de qualsevol context o situació. Per exemple, el vam veure perdut i li vam fer preguntes com: què t’agrada? Amb quin material vols experimentar? On t’agradaria pintar?... Aquestes el van fer que comencés a definir els seus gustos per poder interactuar dins l’espai. També, l’ajuda a començar agafar confiança en si mateix i a sentir-se segur d’allò que té ganes de fer. És evident que no els hem de forçar però si els hem d’acompanyar a provar noves coses perquè tinguin més iniciativa davant d’activitats o espais als quals no estan acostumats. Els alumnes mostren respecte envers els materials i els companys, ja que tenen cura de no sortir-se del paper o de demanar el retolador a un nen perquè l’està utilitzant, per exemple, es poden dir: “Després me’l deixes a mi” o “Te’l deixo però me’l tornes”.

Respecte als dibuixos en fulls D3, en un principi, vam tenir un problema. Vam observar que algun nen dibuixava en el dibuix d’un altre perquè es pensava que l’altre ja no volia pintar més o ja havia acabat. En la propera sessió que vam fer, els vam proposar que quan un nen acabés el dibuix ens l’ensenyés per treure’l i donar la possibilitat de dibuixar a un altre infant. Aquells que anàvem traient els posàvem sobre els prestatges perquè s’assequessin. D’aquesta forma vam aconseguir una rutina favorable on cadascun feia el seu dibuix al seu gust, sense que ningú el pintés.

Pel que fa al material, ens plantejem seguir buscant una forma més favorable de col·locar les ceres, els retoladors posca i les pintures perquè els retoladors posca i les ceres quedin més subjectes i no es moguin tant. Pel que fa als pots baixets de pintura amb el seu pinzell corresponent els va ser molt pràctic per no confondre’s amb els colors. Pot ser, més endavant seria interessant donar els colors primaris (magenta, groc i blau) i posar-los al costat diferents oueres i pinzells perquè puguin experimentar amb les barreges de colors.

Creiem que els alumnes s’han sentit protagonistes de l’espai perquè han mostrat responsabilitat per mantenir l’espai net, per exemple, escorren el pinzell per no gotejar o mantenint els retoladors tapats. Ens adonem que en cada petita activitat, hi ha un aprenentatge que van adquirint de forma conscient i que, progressivament, ho van fent sense pensar-ho. Per exemple, els retoladors Posca queden tapats d’una forma molt dura i els infants, quan aconseguen obrir-lo, l’utilitzaven i després el deixaven sobre la taula sense acabar-lo de tapar del tot. Aquí podem observar com l’alumne ha vist que és difícil obrir el retolador i ha pensat deixar-lo mig obert pels altres infants, de manera que aquests no necessitin fer tanta força. És evident que no ho pensen, però s’observa com fan aquestes relacions on m’ha passat una cosa a mi, evitem que a l’altre també li passi. Podem dir que seria un gest empàtic envers els companys.

En relació als objectius plantejats en aquest racó: expressar-se lliurement usant diferents tècniques tot respectant els companys i els materials i aprendre a decidir per un mateix, podem compartir que els han assolit perquè els infants han fet una progressió favorable, sobretot aquells que són més tancats. Hem pogut observar com els nens i les nenes gaudien de la llibertat que tenien per poder dibuixar tot allò que volguessin i a on volguessin. Han gaudit de dibuixar en superfícies diferents. Al mateix temps, han après a decidir sense l’ajuda d’un adult que li digui que ha de fer i

a on ho ha de fer. En conclusió, l'espai d'art és un racó el qual, a vegades, li tenim una por perquè no confiem suficient amb els nostres infants i els privem d'aquesta llibertat d'expressió, però els hi hem d'oferir perquè ells se sentin còmodes i puguin agafar confiança en si mateixos. Aquí és on ells ens ensenyen més a nosaltres que al revés i ho hem vist, sobretot, en els dibuixos de nens o quan escriuen el seu nom. Ens ho mostren perquè en siguem conscient i perquè és així com aprenem a conèixer-los millor.

Taula 8: Documentació del racó 3 – Arts plàstiques.

Racó 4 (R4): Racó d'exploració i de manipulació	Organització grup classe: Grup de 5-6 infants	
	Espai: Zona delimitada. Una cantonada de l'aula.	Temps: 30 minuts
Objectius	Continguts	Criteris d'avaluació
<ul style="list-style-type: none"> · Estimular la curiositat de l'alumnat i la satisfacció d'aprendre. · Identificar les diferents qualitats dels materials. 	<ul style="list-style-type: none"> Descoberta de l'entorn Estimulació sensorial 	<ul style="list-style-type: none"> · Experimentar la diversitat de materials que trobem al nostre entorn. · Aprendre dels altres i amb els altres.
Descripció del racó		

El racó d'exploració té la finalitat de descobrir, manipular i treballar amb una gran diversitat d'elements naturals per tal d'anar creant una visió més extensa del món que els envolta. El treball d'aquest està centrat en la descoberta de forma lliure i l'intercanvi d'experiències entre els infants del mateix grup.

Dins d'aquest racó hi trobem:

- Una capsa gran amb sorra i estris per fer d'arqueòlegs: rasclat, pals de fusta per fer camins, coladors, embut, malla per fer sorra fina, vols d'alumini, culleres o cullerots...
- Una caixa amb diferents pedres que ens permet observar les diferències de textures, mesures, colors... amb lupes o a ull.
- Dues safates de fusta i allargades amb tres compartiments. En cada departament hi podem trobar, diferents cargols de mar, estrelles de mar, coralls...
- Un cistell amb diferents petxines de mar. Diferent color, mesura, pes, estil...
- La taula Montessori: on hi ha una safata gran amb una barreja de llegums i taps de suro i dues safates petites, sense res. En un primer moment, en aquestes petites hi posem pinces, estris de fusta com una cullera o un cullerot, un colador, un vol petit i un embut. Després, els infants utilitzen els estris i les safates petites per evocar els llegums de diferents formes.
- La safata dels sons: tenim diferents pots transparents omplerts amb diferents llegums i un pot fosc amb un dels materials dels altres pots. A través d'aquest, poden experimentar quin és el so que s'aproxima al del pot fosc. El pot fosc anirà canviant.
- Col·locarem dues estores. Al mig d'aquestes hi posarem un cistell amb diferents pedres, considerablement més planes, amb les quals poden fer construccions. També els deixem una base rodona de suro per tal de poder fer-ho allà al damunt. Aquesta activitat està col·locada davant d'unes fotografies de construccions fetes amb pedres per motivar i invitar a fer-ho.

En aquest racó els infants tenen la possibilitat de treballar a la taula o a terra. A partir de la disposició de dues taules i les cadires al seu voltant, delimitarem la quantitat de nens que hi poden anar en aquest espai. És evident que la col·locació de tots els materials no serà al mateix temps, ja que no volem un espai carregat de material sinó que pretenem buscar que es creï un clima agradable, tranquil i còmode per tal que cada nen pugui desenvolupar les capacitats a través de les seves necessitats i els seus interessos. És un racó on els alumnes han d'explorar, observar i manipular tots els elements que tenen al seu voltant. Pot ser una activitat individual però, com a mestres, fixarem la mirada en si hi ha interacció entre els infants quan descobreixen coses o volen compartir l'experiència amb un company o una companya. Aquest inclou la presa de decisions, el respecte al torn de paraula i a establir una sèrie de petites normes entre ells. En l'assemblea acordem que en aquest espai hi ha materials una mica delicats, ja que són buits per dins i en caure es poden trencar. Tanmateix, establim les normes d'un límit de nens per zona perquè si no, no podem gaudir de

l'aprenentatge que ens pot proporcionar la descoberta de fenòmens que es troben en aquests materials. El fet de ser elements naturals, els crida més l'atenció i això ens permetrà fer una observació molt detallada, tant de l'expressió verbal com no verbal que ens oferiran els infants.

Valoració del racó

El racó d'experimentació ha estat un dels racons on hem pogut extreure més converses entre infants on s'intercanviaven experiències i coneixements que tenien. Aquest diàleg és l'essència de l'aprenentatge entre iguals, on comparteixen idees per complementar coneixements previs i seguir acumulant-ne de nous per fer-se preguntes i tenir ganes d'investigar-les.

La manipulació d'elements de la naturalesa o del mar ha estat un èxit perquè els hem vist gaudir, explorar els elements amb diferents sentits, intercanviar troballes, fer hipòtesis... Per exemple, han escoltat dins d'un cargol de mar i han dit que "s'escolten gavines", han mirat l'interior d'una cargolina de mar i han dit que "potser el cargol s'ha quedat a la platja i per això està buida"... En les diferents converses que es creaven podíem observar les connexions que fan amb els seus coneixements previs o que han escoltat dels pares amb allò que estan observant en aquell moment. Tanmateix, han mostrat una cura per aquests elements més delicats en totes les sessions, ja que han vist que allò feia anys que era a l'escola. Aquest punt ens fa reflexionar sobre el punt de maduresa que van adquirint envers el valor que té les coses del seu voltant.

Al principi, els infants s'han vist perduts, ja que és un espai bastant diferent però, progressivament, s'han adaptat a l'espai i a les zones que hi havia. Hem vist com en aquest racó la seva adaptació ha estat més ràpida. Aquest fet ens ha mostrat com els infants han adquirit aquest punt d'autonomia i llibertat dins d'aquests, ja que han mantingut la filosofia dels altres racons. És innegable que hi ha un esforç i una motivació per experimentar i descobrir amb coses noves, ja que, al principi la incertesa de què fer, per exemple, a la taula d'experimentació o al joc dels sons, ens va fer reflexionar sobre el fet que estan poc acostumats a explorar amb elements més propers a ells. És probable que els seus interessos fossin uns altres i la nostra proposta no els motivava a fer res. És un replantejament que haurem de fer a través d'una projecció més llarga del racó on fixaríem la mirada en aquest per buscar què volen els infants.

En relació a la taula d'experimentació, a mesura que passen les sessions, veiem que els agrada i treballen la motricitat fina però penso que els falta un pas més. És veritat que al llarg de les sessions, he anat canviant algun material però crec que se li pot extreure més suc. Per exemple, repensant-ho d'una altra manera o donant un altre valor a l'actual. En canvi, la zona de la sorra té una finalitat semblant però podem observar que li donen més joc. És a dir, podien estar-hi hores i no s'hi cansen i, amb la taula d'experimentació, sí.

El que més ens ha sorprès ha estat la zona de les pedres, ja que els infants donaven una altra intensió a l'activitat. En veure les imatges, ells feien relacions buscant una pedra semblant a la de la imatge i posant-la a sobre. També, hem observat com han fet piles de pedres semblants o han fet camins. Això ens ha fet reflexionar que és un espai flexible el qual cada infant o, en algun cas, parelles d'infants se l'han fet seu i l'han desenvolupat al seu gust o als seus interessos, fet que ens fa adonar del punt d'autonomia que van adquirint al llarg d'aquests racons.

Pel que fa als objectius plantejats d'estimular la curiositat de l'alumnat i la satisfacció d'aprendre i identificar les diferents qualitats dels materials,

podem dir que han estat adquirits progressivament al llarg del desenvolupament del racó. És evident que tots els infants no hauran adquirit totes les qualitats dels materials però si hem pogut observar com en els diàlegs que es creaven, els nens i nenes intercanviaven les impressions que tenien sobre aquells elements naturals. Aquí és on està el vertader aprenentatge, aquell el qual s'observa i es comparteix amb la resta per poder enriquir-lo dels altres.

Taula 9: Documentació del racó 4 – Exploració i manipulació.

ANÀLISI I VALORACIÓ DE L'APLICACIÓ

“La educación desde el comienzo de la vida podría cambiar verdaderamente el presente y futuro de la sociedad”

(María Montessori)

Valoració del plantejament general de la IE

“*Ayúdame a hacerlo solo*” (Montessori, 1936 p.160) és la frase que defineix la finalitat de la nostra intervenció i amb la qual hem estat treballant per poder-la complir. La pedagoga Maria Montessori va crear un mètode molt complex que dóna cabuda a tots els infants i del qual n'hem extret les idees principals per dur-les a la nostra aula d'infantil. En una valoració general, podem compartir que hem assolit l'objectiu de fomentar l'autonomia dels alumnes, ja que durant les sessions hem detectat una progressió en l'àmbit motriu, emocional, social i comunicatiu de tots els nens i nenes de l'aula de P3.

Les dues primeres sessions les podem definir com un espai caòtic perquè, per una banda, no podíem fer el guiatge corresponent a cada espai i les necessitats dels infants quedaven desateses. D'altra banda, la reacció dels infants davant dels racons era dubtosa i/o impactant perquè era un espai nou i diferent per ells, fet que no els feia sentir còmodes. A partir d'aquí, amb l'ajuda de la tutora, vam fer un replantejament de la proposta i la vam dividir per tal de donar-los el mateix però d'una forma progressiva. Gràcies a aquests canvis, el funcionament dels racons va anar agafant la forma que nosaltres buscàvem i vam poder oferir-los l'atenció i l'acompanyament que necessitaven els infants en tot moment.

Partint ja de la nova proposta, les sessions van agafar un camí progressiu perquè per ells era nou. Tot i això, van poder captar que són infants que s'adapten als nous contextos de forma coherent i ordenada. Per ells aquests racons i la filosofia que s'hi amaga darrera era bastant nou. Per això, vam nombrar aquest procés inicial com la visió d'un nou terreny on els nens i les nenes es van endinsar a un nou camí organitzat a través d'una concepció més oberta i liberal, on ells són els protagonistes de l'espai i els encarregats de buscar la interacció per desenvolupar les seves capacitats.

Cada racó té les seves finalitats però estan disposats de forma oberta i flexible als interessos o necessitats dels alumnes, ja que ells són els protagonistes del seu aprenentatge i, per tant, és important oferir-los aquest marge de decisió davant de tots els materials. Durant el desenvolupament dels racons, vam anar fent els canvis pertinents, ja que anàvem observant materials que no funcionaven o que no els era atractiu. Per exemple, al racó de construcció

vam canviar alguns materials de plàstic per troncs o elements més naturals perquè els és més agradable per jugar. A més a més, els aporta més imaginació i realitzen moltes relacions amb la vida quotidiana o experiències que han viscut amb els pares o ells mateixos. Tal com deia Montessori (1949 p.44-45) "*Las manos son el instrumento de la inteligencia humana*". És a dir, tot el que el nen palpa sensorialment arriba al cervell. Per aquest motiu, l'oferiment de materials diversos, sense excedir-se, o d'elements naturals els ha permès adquirir un aprenentatge significatiu a partir de les connexions entre diferents coneixements. També, hem observat com en el racó d'experimentació, la taula d'experimentació Montessori quedava en un segon pla i no acabaven de desenvolupar una funcionalitat en ella. Amb aquest material, queda pendent provar més maneres de dur-lo a terme, canviant materials o la forma d'oferir-los, ja que els llegums i els taps observàvem que no els motivava suficient. En aquesta activitat, també, he pensat que pot ser la forma amb la qual els vam oferir no era l'adequada a la seva edat o a les seves necessitats, ja que no se'ls veia motivats i de seguida canviaven. Una nova proposta, podria ser posar elements d'un tema concret. Per exemple, posar sorra, petxines, estrelles de mar... o pinyes, troncs, sorra de la muntanya, pedres... És a dir, jugar amb alguna temàtica més clara perquè puguin fer connexions o relacions amb aspectes propers i coneguts per ells.

En relació a l'assemblea, hem de dir que ha estat una activitat bona però que ha estat perjudicada pel control del temps, ja que en algunes sessions l'hem hagut de fer de forma improvisada perquè se'ns havia esgotat el temps. Per una banda, hem d'aprendre a controlar més el temps per poder fer les activitats de forma còmoda, ordenada i sense eliminar-ne cap. Hem de compartir que el que ens succeïa és que la predisposició dels infants dins dels racons era tan alta que l'observació d'aquesta se'ns feia curta i no prestàvem l'atenció al temps. Tot i això, vam respectar-lo bastant perquè, al mateix temps, els ensenyàvem als alumnes que en aquell moment l'activitat s'acabava però seguiria en un altre moment, igual que tots passarien per tots els racons. D'altra banda, la improvisació que vam fer no ens va ser del tot desfavorable, ja que vam aconseguir l'objectiu de compartir amb els companys del racó les coses que havien fet o les descobertes que havien observat. Vam crear el diàleg que buscàvem on els nens i les nenes respectessin el torn de paraula, compartissin les seves inquietuds o els seus treballs, tinguessin iniciativa per parlar, aportessin idees conjuntes... Per exemple, era molt interessant escoltar com els grups d'infants t'explicaven què havien fet en el racó de construcció, ja que s'observava com complementaven les idees dels uns i dels altres o partir d'una idea petita per arribar a una complexa amb cabuda a la participació de tots els infants. L'assemblea amb tots els infants era de deu, ja que aconseguíem invitar i participar a cadascun dels alumnes. També vam partir de l'avantatge que érem la meitat de la classe, fet que va ajudar aquells nens més tímids o insegurs a parlar per agafar més

confiança en ells mateixos. L'assemblea donava pas a què els infants reflexionessin tot el que havien fet per poder-ho compartir amb els companys, fet que promovia als infants el fet de pensar per si sols (Montessori, 1936). Volem remarcar que la rotllana és una activitat molt favorable per invitar als infants a compartir les seves experiències o idees amb la resta de company, per formar un diàleg respectant els torns de paraula, l'empatia i l'escolta als companys. També, com hem dit anteriorment, la rotllana afavoreix un clima agradable i acollidor per a tots els nens i nenes per tal que se sentin còmodes i s'obrin a la resta de companys i adults, de manera que, de mica en mica, aniran aconseguint aquesta confiança i seguretat que necessiten per relacionar-se sense por a equivocar-se o ser jutjat.

La filosofia Montessori promou el treball individual però nosaltres hem volgut anar més enllà i, basant-nos amb el seu mètode, hem volgut potenciar el treball en equip perquè creiem que és l'essència d'un bon aprenentatge. El treball en equip per nosaltres significa compartir idees, escoltar les idees dels altres i expressar les pròpies. I això és el que nosaltres buscàvem en el racó de construcció. Hem de tenir present que els infants es troben en una etapa de descoberta d'ells mateixos i del seu entorn, fet que implica que comencen a jugar de forma col·lectiva deixant el joc individual de banda. El racó de construcció ens permetia conèixer aquells infants que són més oberts, aquells que tenen més iniciativa o que els agrada formar part d'un petit grup, ja que tenien més facilitat per construir alguna cosa compartint les idees que tenia cadascú. En algun grup, vam haver d'intervenir perquè s'expliquessin les coses que feien per poder buscar un punt comú del qual estirar i que ells veiessin la motivació per construir una cosa més complexa si ho feien plegats. D'aquesta forma acompanyàvem els nens i nenes a interaccionar entre ells i amb els materials que tenien. Davant d'aquesta actuació, podem compartir que, com deia Velasco (2010), adquirim el paper de guia, acompanyant i ajuda que els infants necessiten pel seu desenvolupament. El més divertit d'aquest va ser l'explicació que feien alguns grups on relacionaven elements de la vida o fets amb la seva construcció. Per exemple, algun nen va dir "és una torre alta. És la torre Eiffel" o "nosaltres fem un tren i com aquí hi ha un forat, aquesta peça serà la porta d'entrar i sortir".

En conclusió, la nostra intervenció educativa ens ha ensenyat a conèixer els infants, ja que oferir-los uns racons on són lliures de fer el que vulguin, dins d'uns límits, els ha permès ésser, mostrar i compartir amb tots nosaltres tot allò que saben i el que volen aprendre. Són uns racons que ofereixen una flexibilitat per dur-se a terme durant tot el curs perquè es poden adaptar a les necessitats dels infants i al seu nivell d'aprenentatge. També, gràcies al desenvolupament d'aquests, hem après a observar, a fixar-nos amb allò que ens volen ensenyar els infants i, sobretot, a donar-los el temps que necessitin, perquè hem vist que és

la clau per acompanyar-los en el seu desenvolupament emocional, comunicatiu, social i motriu. Ells ho saben fer i nosaltres hi hem de confiar per donar-los el suport que necessiten.

Valoració dels resultats de la proposta

Per explicar la valoració dels resultats de la proposta, a partir dels infants, ho farem de més general a més concret. És a dir, de l'objectiu de la investigació – acció que ens proposem fins a l'observació realitzada als infants en cada racó. D'aquesta forma podem anar veient el procés que hem fet.

En primer lloc, recordem que el nostre objectiu de la investigació – acció era dissenyar una proposta d'organització dels espais, material i activitats basats en el mètode Montessori per promoure l'autonomia dels infants, on podem observar que ho hem dut a terme aplicant uns canvis determinats per adaptar-ho a l'escola i a la disposició de l'aula. És evident que no ho hem pogut fer tal com ho vam plantejar al treball final de grau perquè hi ha aspectes físics de l'aula que no es poden canviar. Tot i això, és un repte molt favorable pel nostre aprenentatge, ja que fa que ens hàgim d'adaptar a les condicions que ens ofereixen i aprendre a ser flexibles a les normes establertes dins d'un centre.

En segon lloc, pel que fa a aquest mateix objectiu general de fomentar l'autonomia de l'infant podem observar que de forma progressiva els nens i nenes de l'aula han anat adquirint diferents valors que potenciïn aquesta. Per exemple, hem vist com l'alumne ha hagut de prendre decisions sobre què vol fer i com ho vol fer, si vol pintar amb pintura o amb cera en el paper d'embalar o al plàstic; si vol estar a l'arbre de la música o agafar una safata de dits fins perquè l'arbre està ocupat... Han estat una sèrie d'accions que ens han fet adonar que els racons que hem preparat són favorables pel seu aprenentatge, ja que ells s'han sentit còmodes i s'han adaptat correctament a través dels seus interessos. Com deia Britton (2017), podem observar com els infants han après a escollir per si mateixos i han estat capaços de prendre decisions davant de diferents activitats o situacions. Els racons els ha proporcionat la paciència i la pausa que necessiten per aprendre a pensar què volen fer seguint les seves necessitats o els seus interessos. Per exemple, l'infant ha demanat el torn de joc, s'han esperat si una activitat estava ocupada o, en el racó de construcció, l'infant donava idees als companys per fer coses però també s'esperava al fet que els altres actuessin per crear aquesta construcció de tots. Hem vist com algun infant es parava a observar l'espai o el que feien els altres companys. En aquest cas, creiem que no era perquè fos tímid sinó perquè ells també tenen la necessitat de copsar tot allò que tenen al seu voltant per poder escollir quina és aquella activitat o quin és aquell material que l'alumne necessita per assolir les seves expectatives o per complir les seves necessitats. L'observació és un acte que ens aporta

molta informació i, moltes vegades, ens dóna la solució o la clau que necessitem per seguir construïnt el nostre camí, sigui com infant o com adult. Aquest fet ens fa pensar que s'inicien en un desenvolupament maduratiu en tots els àmbits educatius com l'emocional, l'afectiu, el motriu i el comunicatiu.

En tercer lloc, ens centrem en la nostra intervenció i l'observació que n'hem fet d'aquesta a través dels ítems que vam establir partint dels objectius i els criteris d'avaluació. En l'annex 4 podrem veure aquesta graella la qual vam utilitzar per establir uns punts els quals fixar la mirada per determinar l'assoliment dels nostres objectius. Pel que fa a la disposició dels racons i els materials, podem compartir que hem aconseguit captar l'atenció dels infants perquè desenvolupin les seves capacitats. Destaquem que hem seguit les característiques establertes a partir dels autors de referència Montessori (1947), Silva i Campos (2003), Tébar (2016) i Britton (2017), fet que ens ha proporcionat aquesta interacció favorable pels infants. Tot i això, les sessions dutes a terme, no ens han permès observar si aquests espais permetien a l'infant adonar-se compte de l'error, fet que els proporcionava una reflexió crítica de l'activitat.

En relació a l'activitat de l'assemblea, podem compartir que l'adaptació dels infants ha estat molt favorable, ja que era una activitat que solen realitzar cada dia. Tot i això, hem de destacar que la diferència d'infants a la rotllana va fer que la participació individual de cada infant fos major. D'aquest fet podem pensar que pot ser degut a la comoditat que sentien els nens de ser un grup més reduït o al tracte que podia oferir el mestre a aquells infants més tancats, ja que l'adult convidava, a través de preguntes, a l'alumne perquè expressés allò que havia viscut dins el racó. Pensem que fer una posada en comú abans i després dels racons és favorable perquè l'infant ja entra motivat dins l'espai, ja que creem hipòtesis d'algunes activitats o recordem algun fet puntual que els va agradar del dia anterior. Aquest fet els motiva a proposar-se reptes per assolir. Per exemple, vam observar que un grup va dir que va construir un tren molt llarg que passava per sota els túnels. A partir d'aquesta idea, un altre grup, ens explicava que van construir un tren com l'altre grup però deien: "Aquest no passa per sota el pont perquè és molt alt. Nosaltres hem fet uns camins per on passa el tren de colors. Hi portem micos per posar-los al zoo". D'aquí observem com de les idees d'uns, els altres les complementen al seu gust per fer-ho seu. Aquest fet també ens proporciona la seguretat que tenen ganes d'escoltar-se entre ells i que les idees dels altres també poden ser les nostres idees. És un punt maduratiu molt favorable en ells, ja que permet anar desenvolupant un treball cooperatiu en diferents contextos perquè ells s'adaptin i vagin adquirint aquests valors d'empatia, responsabilitat i autonomia.

Pel que fa al paper del mestre, és innegable que promoure la motivació i les ganes perquè

tots els infants participin proporciona als nens que tinguin ganes de voler descobrir tot el que els envolta d'una forma ordenada. També, hem observat que és important donar-los suport i acompanyar-los de forma verbal i no verbal perquè se sentin segurs davant d'aquests nous espais. Nosaltres, com expressaven les idees d'Hameury (2012), Beatriz (2017), Montessori (1948) i Velasco (2010), també hem après a observar-los i reconèixer en quines etapes del desenvolupament es troben per poder-los oferir diferents materials que els acompanyin en l'adquisició de les diferents capacitats d'aprenentatge.

En relació als quatre racons, podem destacar com a idea general de tots que els infants han fet un progrés molt favorable, ja que van començar una mica perduts i, de mica en mica, l'espai ja se'l van fer seu. Ara destacarem els punts més importants en cada racó:

- Pel que fa al racó Montessori, hem observat molt marcada aquesta progressió perquè des d'un inici els infants es movien de forma incòmoda o dubtosos davant d'aquesta novetat i, a mesura que repetien el racó, se'ls veia tranquils i les explicacions a l'assemblea es feien curtes, ja que la motivació per anar a jugar era major. Hem percebut el treball de motricitat fina que han realitzat els infants a través d'aquestes activitats amb les safates Montessori. Per exemple, agafar les pedres petites de la caixeta transparent i col·locar-les dins les oueres, emprant el pinçament amb els dits o col·locar els pals de color al pot corresponent que marca el color. En aquest últim també veiem el treball d'identificació del color i després la relació que fan d'aquest amb el pot corresponent o, si no pot ser, la reflexió que han de fer en escollir on posen el pal que no va en cap pot. Aquí alguns infants s'aturaven a pensar què passa i què poden fer. Aquest fet els fa connectar diferents coneixements per arribar a una solució. Al mateix temps, veiem com es fan responsables del material que utilitzen, deixant-lo sempre tal com se'l troben perquè el pròxim nen que el vulgui agafar el trobi igual. Com deia Britton (2017), la llibertat d'escollir el material proporciona a l'infant a què adquireixi la responsabilitat de cuidar-lo perquè els companys també puguin utilitzar-lo amb les mateixes condicions. Aquest racó és un espai pensat per fer un treball individual però els infants ens han demostrat que també poden treballar en parella. Vam veure com compartien una mateixa activitat i això ens va agradar pel fet que aprenen a compartir activitats limitades de material, fet que comporta una observació, un repartiment dels materials on els dos en surtin beneficiats i un diàleg ric en acords. En resum, en aquest racó hem vist molt clar l'objectiu que buscàvem de manera que hem percebut com l'alumne es fa seu l'espai, se sent còmode i es mou d'una forma tranquil·la i autònoma seguint els seus interessos. Per exemple, es paren davant l'estanteria, observen i després trien l'activitat i es col·loquen a la zona més relaxant

per ells. Aquí n'observem aquest treball d'autogestió i autonomia que necessiten per anar creixent.

- En relació al racó de construcció, podem destacar una evolució del treball en grup, tot i que, encara hi ha infants que se'ls ha d'acompanyar a què juguin de forma conjunta. En aquestes edats encara es pot veure un joc una mica individual però el que hem intentat ha estat compartir amb ells experiències per fer-los veure que barrejar les diferents idees que tenen els membres del grup és molt favorable per arribar a construir una cosa complexa. Per ajudar-los, els feia preguntes com què t'agrada a tu? Què has fet? Què vols construir?... perquè expliquessin als companys els seus propòsits per trobar punts comuns pels quals començar a construir. Gràcies a aquests, vam veure l'evolució que van fer en les sessions, ja que cada vegada la nostra guia disminuïa. També, un factor influenciable era el grup que es formava. Tot i això, aquest racó ens ha ensenyat molts coneixements que tenen i que volen compartir amb els companys. Per exemple, comparaven les construccions amb coses reals i deien: "Això és molt alt. Com la Torre Eiffel" o "Al foc hi posarem el carnestoltes. El cremarem" "Mira com toco la flauta" (ens representa l'acció posant-se el pal a la boca i movent els dits). A partir de les seves explicacions vam copsar les connexions que ells anaven fent mentre construïen tot allò que acordaven amb el grup. A vegades, feien coses en parelles i després ho ajuntaven, fet que ens ensenya que també tenen ganes de compartir les coses seves i fer-ne una de comuna. Aquest fet ens mostra un punt de maduresa que adquireix l'infant, ja que comprèn que compartir és més favorable que fer-ho sol perquè aconseguim una cosa major (Montessori, 1986). En aquest racó hem copsat com han adquirit una concepció especial a través dels límits d'espai, ja que respectaven l'espai delimitat; l'equilibri en col·locar els diferents materials; les característiques d'aquest, ja que en ser elements naturals els agradava més i n'extreien unes connexions molt riques. Per exemple, feien un tren amb fustes i aquelles que tenien forat explicaven que eren les finestres del tren o, en algun cas, era la porta d'entrada i sortida del tren.

En resum, aquest és un racó molt ric en compartir experiències, idees i coneixements per complementar tot allò que ja saben els infants. A més a més, l'adquisició que fan de valors com l'empatia, l'escolta, el respecte d'idees, el torn de paraula... i d'altres sobre el treball en grup, fa que vagin fomentant unes bases per dur a terme el treball cooperatiu.

- En el racó d'arts plàstiques, al principi ens va sobtar la incertesa que tenien alguns infants davant d'un espai tan obert a la descoberta. És a dir, els infants disposaven d'una llibertat a l'hora d'expressar el que volguessin. Tot i això, vam poder copsar com aquells nens més tancats són aquells que no sabien què fer dins l'espai. Això ho

podem relacionar al fet que sempre tenen un adult darrere que els diu què han de fer i ara que poden expressar-se lliurement no saben com fer-ho. Aquest fet ens va decebre però, a mesura que van passar les sessions, vam veure com aquests s'obrien a experimentar amb tots els materials disponibles al racó. L'espai ens ha fet observar

Figura 2: Nom de l'infant.

els infants i adonar-nos com tenen poc definida la lateralitat, ja que no són conscients de la mà amb la qual dibuixen. La lateralitat no és definida fins als 6 anys; un cop mostren una definició, ho relacionem a l'adquisició de maduresa per part de l'infant. En moments puntuals, vam copsar que nens dretans feien ús de la seva mà esquerra sense ser-ne conscients. En veure el seu poc domini i/o la seva inseguretats en escriure, vam intervenir preguntant-li si aquella mà li va bé per escriure. A través d'aquesta l'infant reflexionava i intercanviava el retolador, fet que observàvem com ara si estava còmode escrivint. Un altre fet que vam observar va ser un infant que va escriure el seu nom de forma desordenada per nosaltres però ben ordenada per ell com podem veure a la figura 2. És a dir, l'infant va escriure la inicial del seu nom ben gran al mig, després va seguir les següents lletres del nom però l'espai del full se li va acabar, llavors l'alumne, per iniciativa pròpia, va acabar d'escriure les dues últimes lletres del seu nom a l'esquerra del full, davant de la primera lletra, ja que és on li quedava espai per fer-ho. En aquest fet podem veure com l'infant identifica les lletres del seu nom, inclòs la inicial del cognom, i el sap escriure correctament. També, copsem que no té un domini de l'espai del full clar i alhora es detecta que, en el moment d'escriure, l'infant no té clar la importància de col·locar les lletres que formen la paraula de forma correcta. Tot i això, aquest fet l'anirà treballant en el moment que adquireixi aquesta importància. En resum, l'espai ha proporcionat als infants l'autonomia que buscàvem sobretot pel fet d'aprendre a saber escollir les coses per si sols atenent als seus interessos o necessitats, ja que molts d'ells sempre els han de dir què fer. En els seus dibuixos ens han ensenyat que saben escriure el seu nom, que quan dibuixen sempre ho relacionen a algun fet: "Mira he dibuixat el Bru", "Mira quin sol he fet"... Aquestes relacions ens donen informació dels seus interessos, de com se senten o què volen. Per tant, ens quedem amb la il·lusió que han participat els infants, la informació que ens donen sobre ells i les ganes que tenen de què els deixin fer perquè ens puguin ensenyar allò que saben fer, ja que els veus gaudir i, a més a més, se senten realitzats en sentir l'escalf del mestre que l'anima a seguir.

- Respecte al racó d'experimentació i manipulació, podem destacar l'evolució que han fet els infants en aquest, ja que la disposició dels materials i la llibertat per moure's en l'espai els va desorientar una mica perquè no estan acostumats. A mesura que

passaven les sessions, van adaptar-se i van aprendre a experimentar. És a dir, al principi se'ls veia com que no tenien ganes de tocar, remenar, mirar, escoltar... sinó que miraven i ja està. Al principi els vam deixar fer, fins que va arribar un moment que ells mateixos eren capaços de despertar-se curiositat. Per exemple, una nena observava les pedres amb la lupa i, en veure alguna cosa que li va cridar l'atenció, va voler-ho compartir amb alguns nens ensenyant-los el que ella havia vist. En aquest moment, la nena va fer el gest de mostrar-li tal com ho havia fet ella fins que es va adonar que l'altra nena no veia res perquè la lupa estava al revés. Ràpidament, la nena va posar la lupa davant la pedra i l'altra nena ho va poder veure bé. Aquest fet ho podem relacionar de tal manera que la nena de la lupa es va adonar que l'altre no ho veia perquè la lupa quedava darrere; el que anomenem efecte mirall. Ella, per iniciativa pròpia, ho va canviar, fet que mostra un punt de maduresa i empatia, ja que s'ha posat al lloc de l'altre de tal manera que va pensar que si no canviava la lupa de posició, la nena no veuria res.

L'exploració és una activitat que els ajuda a compartir experiències i coneixements com hem pogut observar en l'activitat de materials naturals del mar o de la terra. Per exemple, els nens es col·locaven al voltant de les safates i ho tocaven tot. Aquí experimentaven amb els sentits; tocaven, oloraven, observaven i escoltaven dins els cargols de mar. Aquesta acció la relacionem a la identificació de qualitats dels materials i, sobretot, a la delicadesa i tacte que s'ha de tenir, ja que són tan delicats. Van mostrar molt respecte i cura per no trencar-los. Aquesta activitat els va permetre intercanviar molts coneixements. Per exemple, en descobrir el so dins d'una cargolina, la van anar passant perquè els nens de la taula l'escoltessin i compartissin allò que escoltaven: "s'escolten gavines", "el mar", "són les onades del mar"... Cadascú diu el que sent, d'aquí debaten i escolten les idees dels altres. En aquestes observacions, podem demostrar que l'espai està treballat, els materials estan a la disposició dels infants i el mestre els ofereix l'escalf que necessiten, fet que els permet adquirir l'aprenentatge significatiu que busquem Montessori (1947).

En resum, en aquest racó, pensem que el gran aprenentatge que han adquirit els infants és el gust d'experimentar i manipular amb elements naturals que poden trobar a prop seu. És probable que, el dia que vagin a la platja, busquin cargols de mar per veure si estan buits o plens o per escoltar quin so els recorda. És a dir, l'aprenentatge no acaba dins l'aula sinó que segueix fora, en diferents contextos i això ofereix aquest aprenentatge complex i ric de diferents perspectives. També, valorem la implicació dels infants per moure's per l'espai de forma ordenada, coherent i respectant les activitats que feien els altres infants.

En conclusió, la valoració dels resultats de la proposta referent als infants ha estat molt favorable perquè, tant en l'assemblea com en els racons, la seva participació, iniciativa i ganes de fer coses ha estat molt gran, fet que ens ha proporcionat uns resultats molt positius. Hem observat l'adquisició de continguts de forma transversal. És a dir, a través dels racons, nosaltres teníem unes propostes però ells han anat més enllà, de manera que han treballat diferents continguts com l'equilibri, la percepció de l'espai, les qualitats dels materials, la motricitat fina, les formes de les figures, les classificacions o agrupacions de materials, la matèria, els canvis o transformacions, les diferents superfícies o materials... En general, han fet un desenvolupament global a través de fomentar la seva autonomia, aprenent a fer les coses per si sols i seguint els seus interessos o necessitats. Aquest punt és amb el qual ens quedem i amb el qual volem focalitzar la nostra mirada final. Els infants han après sols però sempre amb l'acompanyament dels seus iguals i del mestre com a guia i suport. L'infant s'ha sentit segur, realitzat i coneixent-se més per seguir creixent.

Redefinició d'objectius de la proposta I-A

En relació als resultats obtinguts en les valoracions, podem observar que l'objectiu principal que ens proposàvem en la investigació – acció ha estat assolit d'una forma progressiva, ja que els infants han anat adquirint una autonomia a través de la interacció que han fet dins el racó, amb els materials o amb els companys. És evident que tot és millorable perquè hi ha hagut espais que tenien unes activitats que no han estat molt motivant pels infants. Per exemple, com hem vist anteriorment, les safates de les lletres no els ha estat atractiva per escriure el seu nom o, un altre cas, ha estat la taula d'experimentació amb llegums i taps perquè potser no complien els requisits que buscaven els alumnes. Pensem que seguir la proposta duta a terme durant un temps més seria favorable pels infants. Com hem dit, podríem fer canvis d'estructura o funcionament però l'objectiu seria el mateix, ja que l'objectiu de la proposta d'investigació – acció és tan complex que dóna una oportunitat de treball molt àmplia. Tot i això, a mesura que es vagin desenvolupant els espais i l'infant vagi adquirint els valors establerts, serà bo concretar aquest objectiu tan complex de forma més significativa per a ells. És a dir, fixar la mirada dins unes fites concretes. Per exemple, podria ser que l'alumne sigui capaç de delimitar aspectes que vulgui conèixer. Per dur a terme això, podríem oferir un espai on hi hagi una pissarra perquè els nens escriguin fets que vulguin conèixer o assolir. En resum, busquem que siguin autònoms i que, de mica en mica, vagin modelant-se com ells vulguin ser.

Creiem que la part de la proposta que hem dut a terme ha estat bastant favorable perquè els infants han interaccionat amb l'espai, els materials i els companys que hi formaven part. A partir d'aquí pensem que la idea que duríem a terme a continuació seria aplicar-ho d'una

forma permanent durant un temps determinat perquè els infants puguin fer ús d'aquests a través d'una circulació lliure, establint unes normes tots junts. També, donaríem un altre enfocament a l'assemblea. És a dir, l'estructuració o la forma de fer-la ens sembla correcta però marcaríem els temps per tal de no perdre l'essència que s'amaga dins la rotllana. Ara l'hem dut a terme en mig grup. Pròximament, serà interessant que la participació fos de tot el grup de manera que es podria generar un diàleg complex i amb un intercanvi d'idees i experiències molt enriquidor per l'aprenentatge dels infants. Per dur a terme aquest, ens proposaríem l'objectiu d'establir un temps concret per realitzar l'assemblea seguint el fil conductor que s'inicia a la primera assemblea. D'aquesta forma, l'aprenentatge dins de l'aula queda com un camí coherent i seguit on es comença generant hipòtesis, idees o metes a les quals arribar. Després intentar buscar-les o viure moments per generar-se més preguntes que, després, tancarem i donarem respostes a l'assemblea final. És a dir, proporcionarem un aprenentatge seguint un fil conductor coherent i assolint les necessitats dels infants.

Pel que fa als canvis de la proposta, pensem que, com hem pogut observar, la intervenció que nosaltres oferim és una opció la qual s'ha de dur a terme per poder extreure unes valoracions que poden ser canviades al mateix moment. Per exemple, la nostra aplicació va ser plantejada però, un cop la vam posar en marxa, vam haver de fer uns canvis pertinents perquè els infants poguessin sentir-se participants dins el racó. Per exemple, vam passar de fer els quatre racons al mateix temps i amb vint-i-cinc nens a fer-ho d'una forma progressiva i amb mig grup d'alumnes perquè si no es formava un caos. Va funcionar quan vam fer dos racons durant un temps i canviant els grups. Més endavant, vam oferir-los els altres dos i també, amb la meitat del grup, van anar canviant de racó. Això va fer que no se sentissin desorientats sinó que poguessin estar còmodes per interaccionar amb l'espai. Tot i això, pensem que deixar les activitats obertes proporciona als infants que puguin realitzar unes activitats multinivell. És a dir, les feines que fan són molt obertes i flexibles, fet que facilita que s'adaptin al nivell del nen. Aquest format permet unes activitats inclusives per a tot l'alumnat i que, a mesura que vagin evolucionant, poden ser canviades o eliminades segons les necessitats dels infants.

En conclusió, podem detectar que l'objectiu general és molt complex fet que no implica que sigui reescrit però, és evident que els objectius proposats en cada espai sí que poden ser canviats per oferir als alumnes una nova visió o finalitat dels racons. Tanmateix, dur a terme la proposta que hem dissenyat per l'etapa d'educació infantil serà el punt que ens oferirà una informació concreta per valorar si, des del principi de curs, aquestes propostes afavoreixen l'autonomia dels infants. Segons l'aplicació duta a terme, sí que fomenta l'autonomia però seria bo poder provar-ho des dels diferents espais dels quals disposen perquè les idees a vegades són molt imaginàries i quan es duen a la realitat no funcionen com uns esperen.

CONCLUSIONS

L'essència del mètode Montessori és ajudar a l'infant en el seu desenvolupament i a l'adaptació a qualsevol context proper a ell. Amb les idees d'aquesta pedagoga hem volgut dur a terme una proposta per organitzar els espais, els materials i les activitats de l'etapa d'educació infantil per tal de fomentar l'autonomia dels infants. És evident que aquests canvis són bastant pronunciats i que l'adaptació de l'alumne serà progressiva, com hem pogut copsar en les valoracions. Les persones som éssers que ens adaptem als contextos, sigui d'una forma més de pressa o més lenta. Tot i això, l'objectiu que ens proposàvem ha estat bastant assolit perquè hem observat com els nens i les nenes de l'aula, on hem pogut dur a terme una part de la nostra proposta, s'han mogut de forma còmoda i confortable. Per exemple, la clau de l'èxit l'hem copsat en veure la progressió que han fet els alumnes a mesura que anaven passant les sessions, ja que primer eren uns nens que dubtaven d'allò que els envoltava i, en acabar, els infants eren experts d'aquell racó. Podem destacar el fet de compartir experiències o l'intercanvi de descobertes que feien. Per exemple, ensenyar als companys allò que havia observat un alumne feia que l'altre i altres nens tinguessin curiositat per observar, escoltar o tocar allò que l'infant els ensenya. D'aquesta forma s'animaven els uns als altres a interaccionar més amb l'espai. Creiem que l'aplicació s'ha fet curta pels infants, ja que en poc temps nosaltres n'hem extret un munt d'informació sobre ells però pensem que la continuació d'aquests seria molt favorable pel treball globalitzat que es fa en contacte amb altres àrees. A més a més, seria molt interessant poder dur a terme la proposta que hem dissenyat en el procés d'investigació – acció per poder observar els infants d'una forma encara més lliure de la qual hem pogut copsar. Ens quedem amb les ganes de poder-ho realitzar, ja que pensem que els tres pilars de Montessori: l'adult preparat, els materials i l'ambient preparat que definia Tèbar (2016), han estat assolits dins la nostra proposta la qual hem pogut aplicar a l'aula de P3 i ens seria molt emocionant poder extreure uns resultats del plantejament del disseny de l'etapa d'educació infantil per poder-ne reflexionar més.

Pel que fa als continguts, creiem que han estat una proposta oberta i flexible a les necessitats i als interessos de cada infant. És a dir, aquesta proposta té unes finalitats que nosaltres hem plantejat que assoleixin els infants però, en l'aplicació d'una part, hem observat com aquestes finalitats algunes són assolides, d'altres són complementades i altres que no les han obtingut. Tot i això, aquelles que, en aquest moment, no han estat adquirides pot ser que ho estiguin més endavant o, també, podem pensar que assoleixen tants continguts alternatius a les nostres propostes que aquests els han adquirit des d'un altre punt de vista. L'organització dels espais, els materials i les activitats té la finalitat d'oferir als infants una adquisició de continguts molt amplis, ja que ofereix als infants dur a terme un treball transversal abordant les diferents àrees. Aquest fet produeix a l'infant que pugui treballar de la forma que ell se

senti més còmode, tenint la seguretat que al seu costat sempre tindrà l'escalf de la mestra per acompanyar-lo en el seu desenvolupament tan en l'àmbit motriu, emocional, efectiu, social i comunicatiu.

En conclusió, creiem que els resultats obtinguts a la nostra proposta educativa d'investigació – acció, reflecteixen molt bé els continguts, els valors i els aprenentatges que han adquirit els infants de l'aula. També, hem de donar importància a la tasca de la mestra, ja que l'adult té un paper observador, guia i acompanyant pels infants, fent que aquests es puguin sentir acollits pels companys i per l'espai amb el qual han d'interactuar. L'adult és el referent de l'infant i ha d'actuar quan ell ho necessiti, sense precipitar-se perquè, a vegades, molta ajuda és innecessària per tal que l'infant sigui autònom davant de les diferents situacions que se li proposen (Montessori, 1948). Per tant, l'assoliment dels objectius ha estat possible gràcies a la intervenció dels infants, dels adults i de les reflexions que s'han dut a terme durant el temps que s'ha fet la intervenció. Com hem dit anteriorment, la clau està en la flexibilitat i l'obertura que té la proposta per ser canviada o adaptada als desajustos que es fan en el plantejament, ja que en portar-la a la realitat hi ha factors influenciables que fan que l'hàgim de reajustar per afavorir els nostres infants.

VALORACIÓ DEL TFG I PROSPECTIVA

El treball final de grau és una tasca complexa que ha d'incloure tots els coneixements que hem anat adquirint al llarg de la carrera. Sobretot, aquells aprenentatges que hem fet en les pràctiques o amb contacte amb els infants perquè ells són els agents del nostre desenvolupament. Aquest any estem molt contents de la feina duta a terme perquè hem pogut escollir un tema amb el qual feia molt de temps que hi volíem treballar. Per a nosaltres, la filosofia de Maria Montessori ha estat un referent com a mestres per dur a les aules, ja que pensem que el seu estil de treballar amb els infants ens identifica. És a dir, oferir als infants uns racons i uns materials ha estat per nosaltres un treball molt gratificant perquè ens hem gestionat d'una forma ordenada per conèixer els nens i poder-los oferir el que ells necessiten. Pot ser, al principi vam plantejar una cosa i, en posar-ho en marxa, vam haver de canviar-ho però, d'aquests canvis o errors, n'hem après molt. Per exemple, hem après a escoltar noves idees per adaptar-les a les nostres, fet que ens ha fet reflexionar maneres d'actuar i organitzar. Observant la interacció d'un infant a l'espai hem adquirit la informació necessària per valorar si la disposició del material li era atractiu o no tenint en compte el nostre objectiu de fomentar l'autonomia.

Per a nosaltres el treball final de grau ens ha fet ser pacients i donar-nos pausa en fer les coses per poder-les pensar basant-nos amb allò que volem aconseguir. En tot aquest procés,

també hem de donar les gràcies a la tutora i la coordinadora de l'escola, els infants de l'aula, la tutora de la universitat i els companys de seminari, ja que són els agents que han influenciat en les nostres decisions i en el desenvolupament del nostre treball.

Pel que fa a la prospectiva de futur, creiem que el que ens queda pendent és poder dur a terme aquesta proposta a l'etapa d'educació infantil d'alguna escola, ja que pensem que ha estat força treballada i l'aplicació que n'hem pogut fer, n'hem pogut extreure uns bons resultats. Al principi l'objectiu d'investigació – acció ens semblava molt ampli i potser ens feia una mica de por però, nosaltres estàvem decidits a voler-lo treballar d'aquesta forma. Creiem que les ganes, la paciència, la motivació, els canvis que s'han dut a terme durant la intervenció, l'observació i les llargues reflexions que hem fet durant aquest treball són la clau per haver gaudit tant del treball i haver-ne pogut assolir els objectius proposats al principi.

En conclusió, el treball final de grau és una feina complexa que et fa reflexionar sobre la feina de docent, ja que et fa replantejar moltes coses. Per nosaltres, el que més ens ensenya és el fet de fer-nos preguntes sobre allò que estem fent. Per exemple, quan plantejàvem els espais ens fèiem preguntes com: “quina finalitat busquem quan col·loquem les taules d'aquesta forma?” “quin objectiu volem que assoleixin els infants? Per tant, col·locant la pintura a cada full no promoc l'autonomia. Com ho podem fer?”... Aquestes, entre d'altres, han estat moltes de les preguntes que ens hem anat fent per dur a terme la nostra proposta, ja que cada cosa que fem ha de tenir un per què al darrere. També, el dur a terme aquest treball, ens ha fet descobrir el poder que té l'observació per extreure informació i/o conèixer els nostres infants. Hem de confessar que en la nostra intervenció, ens quedàvem veient els infants d'una forma meravellada perquè t'ensenyaven moltes coses solament amb el gest, la interacció amb l'espai o la forma de moure's. Observant-los ells actuaven i ens mostraven com són, fet que ens ajudava a conèixer-los més. La mirada és una acció molt forta que no s'ha de perdre mai com a mestre perquè la importància de fixar la mirada és la clau per poder oferir a cadascun dels infants de l'aula allò que ells busquen complaure. Tanquem el treball destacant que el mestre és l'educador que ha d'estimar la feina que fa, ha de donar escalf, confiança i suport a tots els infants d'una forma individual i ha de ser l'encarregat de què ells se sentin confortables dins l'aula per poder-se desenvolupar en l'àmbit emocional, efectiu, motriu, social i comunicatiu per arribar a ser la persona que desitja ser.

REFERÈNCIES BIBLIOGRÀFIQUES

- Beatriz (2017). *Todo sobre el método Montessori. Entrevista a Montse Álvarez, directora de International Montessori Institute*. Publicat el 27 d'octubre de 2017 a l'enllaç: <https://yomimeconmami.com/metodo-montessori/>
- Blanch, S. (2013). *Créixer en família. Guia 3 - 6 anys per dinamitzadors*. Generalitat de Catalunya. Departament de Benestar social i família.
- Britton, L. (2017). *Jugar y aprender con el método Montessori*. Barcelona: Paidós Educación
- Foshi, R. (2014). *María Montessori*. (2a edició) Barcelona: Octaedro
- Guerrero, R i Hierro, M. (2015). *María Montessori, gran pedagoga y una mujer adelantada a su tiempo*. Universidad de Córdoba: p. 1-5
- Hameury, C (2012). *El rol de la maestra*. Montessori hoy. Data de publicació: 29 de novembre de 2012. Disponible en Internet en: <http://montessorihoy.blogspot.com.es/2009/05/el-rol-de-la-maestra.html>
- Martín, G., Badia, M. i Coll, B. (2013). *Montessori y el desarrollo de la autonomía*. Aula de infantil: nº73, p. 11-14, novembre 2013.
- Miralpeix, A. (2013). Aproximació a les competències digitals musicals i la seva didàctica als estudis de grau de mestre en educació primària. Miralpeix, A. Fonamentació teòrica. (p. 480 - 485). Barcelona
- Montessori, M. (1947). *Educar para un nuevo mundo*. Holanda: Montessori-Pierson Publishing Company
- Montessori, M. (1949). *La mente absorbente del niño*. Mèxic: Editorial Diana
- Montessori, M. (1948). *Ideas Generales sobre el método*. Madrid: Cepe.
- Montessori, M. (1936). *El niño: El secreto de la infancia*. Mèxic: Diana
- Obregón, N. (2006). *Quién fue María Montessori*. Contribuciones desde Coatepec, nº10, 149-171, juny 2006. Mèxic.
- Silva, C. i Campos, R. (2003). *Método María Montessori*. Instituto Profesional Luis Galdames, Santiago.
- Tébar, C. (2016). *Montessori en casa. El cambio empieza en tu familia*. Barcelona: Plataforma actual.
- Velasco, R. (2010). *Método Montessori*. Temas para la educación: revista digital para profesionales de la enseñanza, nº6, gener 2010. Andalusia.

ANNEXOS

ANNEX 1 - GRAELLA D'OBSERVACIÓ

Observació basada en l'Escala ECERS-R	Inexistent	Mínim (1-2)	Suficient (Més de 2)	Variat (més de 4)
Organització d'espais i mobiliari				
<ul style="list-style-type: none"> Espai interior 	Manteniment inadequat. Espai insuficient pels infants, adults i mobiliari. No hi ha bona ventilació, il·luminació.	Espai insuficient, acumulació de materials mal cuidats i vells. Bona ventilació, alguna il·luminació natural per finestres.	Espai suficient per infants, adults i mobiliari. Bona ventilació i il·luminació. Espai amb bon manteniment.	La il·luminació natural i la ventilació pot ser controlada. Espai ampli i favorable per infants, adults i mobiliari. Bona cura material.
<ul style="list-style-type: none"> Mobiliari per relaxació i confort 	No hi ha cap zona per estirar-se. Inexistent una zona tova.	No hi ha una zona tova. Existeix catifes o coixins, en poques ocasions.	Hi ha una zona tova: catifes, coixins, mantes... L'espai és agradable però petit.	Una gran zona tova: catifes, peluixos, coixins, mantes... Està adaptada als infants; al seu gust.
<ul style="list-style-type: none"> Organització de l'aula 	Tots els materials estan de qualsevol manera a l'aula. No hi ha un ordre en el mobiliari. Les parets són blanques.	El material està organitzat amb caixes però barrejat. La majoria dels espais de joc són accessibles pels infants. La supervisió de l'àrea de joc és difícil.	El mobiliari és adequat a l'espai i als infants. Zones organitzades per no crear interrupció entre jocs. Supervisió del mestre de l'aula és bona.	Proporciona diferents varietats d'experiència d'aprenentatge. Espai organitzat pel treball d'independència dels infants. Disposició de materials per combinar.
<ul style="list-style-type: none"> Decoració 	No hi ha materials exposats per als infants. Són materials inapropiats per l'edat del grup predominant.	Materials apropiats a l'edat del grup. Exposició d'alguns dels treballs dels nens.	La majoria de les coses exposades estan relacionades amb les activitats dels infants. Estan al nivell de la vista dels nens.	Predomina el treball dels infants en dues i tres dimensions. Les zones comunes també formen part de l'exposició.
<ul style="list-style-type: none"> Espai per privacitat 	No es permet als infants jugar sols apartats de tot. La mestra no té visió.	Es permet als infants crear un lloc de privacitat,	Espais per jugar separats d'altres nens. Es pot utilitzar durant una part del dia.	Hi ha més d'un espai disponible de privacitat. Adults organitzar activitats perquè els

		amagatall. L'espai ha de ser supervisat per l'adult.		infants les puguin realitzar allà.
<ul style="list-style-type: none"> Espai per jocs de motricitat gruixuda (inclosos patis) 	No hi ha cap espai interior ni exterior de motricitat gruixuda. L'espai és molt perillós.	Hi ha algun espai interior o exterior de motricitat gruixuda. L'espai és normalment segur.	Espai adequat a l'exterior i algun espai a l'interior. És de fàcil accés pels infants i està organitzat per diverses activitats.	L'espai exterior de motricitat gruixuda permet una varietat de superfícies per diferents tipus de jocs. Té protecció dels elements i està ben situat.
<ul style="list-style-type: none"> Ha de ser proporcional als infants, tant en dimensions com en forces 	El mobiliari i els materials no són proporcionals als infants. Tenen excés de pes i de mesura.	El mobiliari té dimensions majors a les necessitats del grup. El material està barrejat per edats.	El mobiliari és adequat als infants de l'aula. El material és proporcional als nens però no són adequats a l'edat.	El mobiliari i els materials són a la disposició dels infants. Tenen el pes i les dimensions adequades a l'edat.
<ul style="list-style-type: none"> Ordenat, agradable i net 	L'espai no compleix un ordre establert. No es té cura del material ni de la neteja dels espais.	Hi ha un ordre bo però no hi ha un bon manteniment del material. La participació dels infants en les tasques és nul·la.	El manteniment del material i l'ordre de l'aula és bo. S'encarrega la mestra i la participació dels infants és baixa.	El manteniment del material i l'ordre de l'aula és bo. La responsabilitat de l'ordre recau en els infants, majoritàriament, i l'adult.
<ul style="list-style-type: none"> Han de ser racionals, funcionals i lliures. També amplis i lluminosos 	L'espai és petit i no dona marge de maniobra de llibertat dels infants.	Els espais són amplis i lluminosos. Tenen zones limitades al joc i variables però no separades. Pot proporcionar caos.	Els espais són variables, amplis i lluminosos.	Els espais són amplis amb regulació d'il·luminació i ventilació. Tenen un ús variable, depenen de les activitats.
Hàbits i rutines				
<ul style="list-style-type: none"> Salutació/comiat 	El comiat no està ben organitzat. A vegades es nega la salutació. No es permet als pares entrar a l'aula.	La salutació és càlida. El comiat està ben organitzat (motxilles, abrics). Es permet als pares entrar a l'aula.	Hi ha comiat individual per a cada nen. El tracte dels especialistes és més càlid. Hi ha comunicació entre pares i tutor.	L'entrada i la sortida ofereix un tracte individual per a cada nen. Els nens tenen joc lliure fins a ser-hi tots. Hi ha comunicació entre pares i tutor.
<ul style="list-style-type: none"> Menjar (esmorzars, berenars) 	L'horari és inapropiat. El menjar que es serveix és	L'horari és apropiat als infants. Menjars ben	El personal s'asseu amb els infants durant el menjar.	Els infants ajuden durant els àpats. Els utensilis són de

	d'un valor nutricional inadequat. No hi ha bones condicions d'higiene. Atmosfera social negativa.	compensats. S'estableix el càstig davant de situacions negatives. Es mantenen les condicions d'higiene.	Atmosfera social agradable. S'anima als infants a menjar sols. Menú equilibrat.	mesura infantil però reals. Els àpats són moments de comunicació i interacció social.
• Descans (migdiada)	L'horari de descans és inapropiat. L'espai és inadequat: àrea plena, nens dormint al mateix llit. Hi ha poca supervisió.	L'horari és apropiat als infants. Les provisions de descans són sanes; roba neta, àrea no plena. La supervisió és suficient.	S'ajuda als infants a relaxar-se. L'espai anima al descans. Tots els llits estan disposats amb una separació i una barana.	L'horari de descans és flexible a les necessitats dels infants. Existeixen provisions per aquells que s'aixequen abans o aquells que no dormen.
• Lavabos	No es mantenen les condicions sanitàries. Hi ha escassetat de provisions d'higiene. La supervisió és inadequada: no hi ha vigilància de seguretat.	Es mantenen condicions d'higiene. Provisions bones per la cura de l'infant. Adults i infants es netegen les mans varies vegades.	Les condicions sanitàries són bones amb moltes provisions. Lavabos de mesura infantil i piques de baixa altura. Interacció personal entre nens.	Lavabos de mesura infantil i piques de baixa altura. Es promouen habilitats d'autoajuda quan els nens estan preparats.
Activitats				
• Motricitat fina	Hi ha molt pocs materials per a la motricitat fina disponible a l'ús diari. No hi ha un bon manteniment dels materials o estan incomplets.	Hi ha alguns materials per a la motricitat fina de diferents tipus. Estan ben mantinguts i complets.	Hi ha alguns materials per a la motricitat fina de diferents tipus disponibles la major part del dia. Ben organitzats i de nivells.	Materials variats per mantenir l'interès. La disposició és accessible i tenen etiquetes per animar a l'autoajuda. Varietat de nivells.
• Creatives	No hi ha activitats creatives disponibles pels infants. Tampoc hi ha expressió individual.	Hi ha alguns materials disponibles almenys una hora al dia. Oferir activitats d'expressió individual.	Hi ha molts materials creatius durant la major part del dia. La llibertat d'expressió individualment és favorable.	Materials creatius tridimensionals: plastilina, fang... Activitats relacionades a les experiències de l'aula.
• Naturalesa/ciència	No hi ha jocs, materials ni activitats disponibles per a naturalesa i ciència.	Hi ha alguns jocs, materials o activitats apropiades. Estan disponibles	Hi ha molts jocs, materials o activitats. Els materials estan disponibles durant el dia.	S'ofereixen activitats de naturals i ciència més

		diàriament. S'anima als nens a portar coses naturals per compartir a l'aula.	Ben organitzats i amb un bon manteniment. Infants tenen un paper actiu.	complexes: cuinar, experiments simples... S'usen vídeos, llibres, dibuixos per afegir informació i relacionar experiències dels nens.
<ul style="list-style-type: none"> Proporcionar l'acceptació de la diversitat 	No hi ha diversitat visible en els materials. L'adult demostra prejudicis contra altres. Els materials només presentem estereotips.	S'observa alguna diversitat cultural en els materials. Els adults intervenen positivament per contrarestar prejudicis que tinguin els nens.	Hi ha diferents llibres, dibuixos disponibles per promoure la diversitat. S'inclouen materials per promoure l'acceptació i la inclusió.	La inclusió de la diversitat forma part de les rutines i les activitats de joc. Promou l'acceptació.
Materials				
<ul style="list-style-type: none"> Ha de ser senzill: hi ha d'haver el suficient i necessari. 	Hi ha escassetat de material. No se'n fa un bon ús.	Hi ha un excés de material. Se'n proporciona un bon ús i manteniment.	El material és proporcional als infants; forces i mesura. Hi ha una varietat per canviar o afegir.	El material és proporcional als infants; forces i mesura. S'estableix un ordre i un bon manteniment.
<ul style="list-style-type: none"> Material de motricitat fina 	El material és escàs per tots els infants. No hi ha un bon manteniment.	El material és proporcional als infants. Està a disposició del mestre, no està a l'abast del nen.	La disposició del material està a l'abast de l'infant la major part del dia. Mantenen un ordre.	Hi ha una gran varietat de materials per proposar diferents activitats. Tenen un bon manteniment i l'adult els anima a participar.
<ul style="list-style-type: none"> Sensorials 	No desperten suficient motivació per l'ús dels infants.	Hi ha alguns materials bons per al desenvolupament dels sentits però no són adequats als infants.	Hi ha diversos materials per al desenvolupament dels sentits. L'adult promou una disposició a l'abast de l'infant.	L'adult proporciona diverses activitats proporcionals als infants i a les seves necessitats. Disposa d'una varietat de materials.
<ul style="list-style-type: none"> Elements naturals 	No hi ha elements naturals per experimentar a l'aula.	Hi ha alguns materials a disposició de l'escola. Els materials són apropiats als infants.	L'adult proporciona diverses activitats en base les experiències dels infants. La diversitat de material és	Hi ha una gran varietat de materials naturals a l'abast de l'infant durant tot el dia. L'adult realitza diverses activitats

			favorable a la descoberta de l'infant.	proporcionals a les necessitats dels infants.
<ul style="list-style-type: none"> Proporcionals a ells i propers a la vida quotidiana 	Els materials no són apropiats les necessitats dels infants.	Alguns materials són proporcionals a les necessitats dels infants.	Hi ha una gran diversitat de materials a disposició dels nens. Són adequats a les seves forces i mesura.	L'adult proporciona activitats amb una gran varietat de materials, canviant o afegint. El joc proporciona l'ús de materials quotidians.
<ul style="list-style-type: none"> Han de ser atractius als ulls dels infants. Molt variats i amb multinivell. 	Els materials no tenen un ordre de disposició. Hi ha descontrol i desordre.	Hi ha una varietat de materials atractius pels infants. L'excés de material crea un descontrol. L'adult prepara l'espai a les necessitats.	L'adult proporciona uns ambients amb una gran varietat de materials a l'abast dels nens. Hi ha disposició lliure per utilitzar-los.	Els materials són d'una gran varietat. Estan disposats a l'abast de l'infant durant el dia i presenten varietat de nivells en cada activitat.
Actitud				
<ul style="list-style-type: none"> Supervisió general dels nens i les nenes 	Supervisió inadequada dels nens. La majoria de la supervisió és per castigar o sobre controlada.	Hi ha suficient supervisió per protegir seguretat dels nens.	Supervisió favorable dels adults de manera apropiada a l'edat i habilitats. Acompanya i ajuda quan és necessari.	Es manté un equilibri entre les necessitats d'explorar de manera independent dels nens i la intervenció personal en l'aprenentatge.
<ul style="list-style-type: none"> Disciplina 	Es controla als infants amb mètodes tradicionals. Hi ha poc ordre o control. Les expectatives de comportament són inapropiades per l'edat.	El personal no usa càstigs físics ni tradicionals. L'adult manté el control per evitar conflictes entre infants.	L'adult usa mètodes sense càstig efectius. El programa està fet per evitar conflictes. Les expectatives de comportament són apropiades a l'edat.	L'adult involucra als infants a què resolguin els seus problemes i conflictes. Proposa activitats per ajudar a entendre habilitats socials.
<ul style="list-style-type: none"> Interacció personal - infants 	Els adults no s'involucren amb els infants. Les interaccions són desagradables.	L'adult respon als infants d'una forma càlida i per ajudar. Poques o cap interacció desagradable.	L'adult mostra calidesa a través del contacte físic apropiat. Mostra respecte pels nens i respon de manera simpàtica per ajudar-los.	L'adult gaudeix amb els infants. Anima al desenvolupament del respecte mutu entre nens i adults.

<ul style="list-style-type: none"> • Interacció entre nens i nenes 	No s'anima la interacció entre nens. L'adult no ofereix cap guia per a la interacció positiva.	S'anima la interacció entre nens. L'adult fa d'intermediari en interaccions negatives. Hi ha comunicació positiva.	L'adult serveix de model per a bones habilitats socials. També ajuda als nens a desenvolupar un comportament apropiat amb els companys.	Interaccions entre companys són sempre positives. L'adult proporciona oportunitats als nens per treballar junts per acabar una feina.
Llibertat i responsabilitat				
<ul style="list-style-type: none"> • Programa 	El programa és massa rígid; no deixa interès individual, o és massa flexible.	Programa bàsic: rutines i activitats en seqüència. Hi ha almenys un període de joc interior i exterior.	EL programa proporciona equilibri entre estructura i flexibilitat. Varietat d'activitats diàriament. Una major part del dia és per activitats de joc.	Hi ha una transició suau entre els esdeveniments diaris. Materials ben preparats i variats. Es realitzen variacions en el programa segons les necessitats dels infants.
<ul style="list-style-type: none"> • Joc lliure 	El material proporcionat és inadequat pels nens. Poques oportunitats de joc lliure o poc supervisat.	Hi ha joc lliure dins i fora, depenen del temps. Es proporciona supervisió per a protegir salut i seguretat del nen.	Joc lliure durant la majoria del dia. Es proporciona supervisió per facilitar el joc dels infants. També bastants materials i variats.	La supervisió s'usa com interacció educativa. S'afegeixen periòdicament nous materials i experiències pel joc lliure.
<ul style="list-style-type: none"> • Activitats en grup 	La major part del dia els nens es mantenen junts en un sol grup. Molt poques oportunitats perquè l'adult interactuï amb els nens sols o en petit grup.	Algunes activitats de joc es fan en petit grup. Hi ha oportunitats perquè els nens puguin participar dins d'un petit grup.	Reunions de tot de grup en un temps limitat. Es fan moltes activitats de joc en petit grup. També es realitzen algunes rutines en petit grup o individualment.	Diferents agrupaments. L'adult participa en els petits grups i de manera individual. Fomenta moltes oportunitats per als nens per formar part d'un petit grup de pròpia elecció.

Taula 10: Graella d'observació als infants, espais i materials de l'etapa d'educació infantil.

ANNEX 2 - ENTREVISTA A LA COORDINADORA D'EDUCACIÓ INFANTIL

1. Com definiria, breument, la pedagogia que s'utilitza a l'etapa d'educació infantil?

M: L'etapa d'educació infantil és una època molt important pel desenvolupament del nen. És on es comencen a posar les bases del que esdevindran en un futur.

La pedagogia que s'utilitza està centrada en l'infant, en el que necessita, en què li interessa, respectant el seu propi ritme i desenvolupament. Els infants són espontanis i curiosos per naturalesa i l'escola afavoreix un bon entorn d'aprenentatge on, partint d'aquesta ànsia de conèixer i descobrir, es fomenta la seva autonomia, la relació amb els altres, el seu desenvolupament sensorial, emocional i personal que li permetrà conèixer i actuar en el món que l'envolta. És a dir, es fomenta una educació integral on es procura desenvolupar totes les seves capacitats. El paper del mestre o la mestra és el de contribuir a aquest creixement personal observant, escoltant al nen/a i intervenint per acompanyar o ajudar quan cal.

2. Coneix el mètode Montessori?

M: Vaig sentir a parlar per primera vegada de Maria Montessori quan estudiava magisteri. Al llarg dels anys ha estat un referent i una influència a totes les escoles al costat d'altres pedagogs que també han contribuït a millorar la manera de veure l'educació. Així i tot, a causa dels nous canvis en educació, actualment estic tornant a formar-me per saber-ne més.

3. Heu treballat mai amb el mètode Montessori a l'escola?

M: Només amb el mètode Montessori, no. Som hereus de molts jocs i materials, d'una forma d'entendre l'educació, penso que n'estem molt influenciats però no el seguim en estat pur.

N: Estaríeu disposat a treballar aquest mètode a l'etapa d'educació infantil?

M: Sí, però, pel que sé fins ara, continuaria "barrejant" diferents maneres d'entendre l'educació. Penso que hi va haver un moviment de renovació pedagògica molt potent que encara és molt vàlida i molt vigent i no sabria dir-te on comença un i on acaba l'altre, però tots han contribuït a fer-me una idea de com m'agrada treballar a infantil i no respon a identificar-me amb un sol mètode.

4. Creu que treballar a través del mètode Montessori pot ajudar a fomentar l'autonomia de l'infant?

M: Sí, molt.

N: En cas afirmatiu, com ho faria possible?

El nen en un "clima de llibertat", té el material estructurat a l'abast, es va fent més autònom decidint a què vol jugar, com vol jugar, descobrint com solucionar els problemes o desvetllar incògnites que li sorgeixen amb la manipulació de materials, decideix que vol fer... El mestre, com a orientador, anima, estimula, corregeix... combina estones de joc individual amb col·lectiu, afavoreix un bon ambient, pensa el material que ofereix al nen sempre amb la intenció d'afavorir el seu desenvolupament. L'actitud del mestre, de l'alumne i un bon entorn són afavoridors de l'autonomia de l'infant.

5. Estaríeu disposats a treballar l'autonomia de l'infant amb una proposta educativa nova basada en el mètode Montessori?

Me l'haurien d'explicar... l'he de conèixer. Estic sempre disposada a conèixer altres propostes educatives. Tot el que sigui per afavorir els infants i al seu desenvolupament, endavant!

6. Com creu què es podria fer?

Ara en aquests moments, no se m'acut una proposta concreta. Tot i això, si hagués de fer una proposta nova per l'escola, en concret per educació infantil, començaria per fer un treball d'equip amb totes les mestres que en formem part i intentaria buscar conjuntament mancances i trobar què és el més òptim per la nostra realitat d'escola.

ANNEX 3 – QÜESTIONARI

<p>A continuació, us presentem 2 imatges que cal que observeu atentament per poder respondre a les primeres preguntes</p> <p>Imatge 1</p> <p>Imatge 2</p> <p style="text-align: center;">1</p>	<p style="text-align: center;">2</p> <p>Amb quina d'aquestes dues imatges identifiques la teva aula? *</p> <p>☐ Imatge 1</p> <p>☐ Imatge 2</p> <p>Quina creus que és de les 2 imatges, l'aula ideal? *</p> <p>☐ Imatge 1</p> <p>☐ Imatge 2</p> <p>Escriu 3 diferències que destacaries entre la imatge 2 i la teva aula? *</p> <p>La vostra resposta</p> <p>Posa 3 adjectius a la imatge 2 i després a la teva aula *</p> <p>La vostra resposta</p>
<p style="text-align: center;">3</p> <p>Coneixes el mètode Montessori? *</p> <p>☐ Sí</p> <p>☐ No</p> <p>Amb quina de les següents afirmacions, tu descriuries el mètode Montessori? *</p> <p>☐ Autonomia de l'infant, la llibertat i la descoberta de l'entorn.</p> <p>☐ El mestre és un guia, fonamenta l'autonomia de l'infant i el treball sensorial a través de materials naturals.</p> <p>☐ Fonamenta una metodologia tradicional de llibre i d'exploració a l'aire lliure.</p> <p>☐ L'adult preparat com a guia i observador, els materials i l'ambient preparat.</p> <p>☐ No el conec</p> <p>☐ Altres: _____</p> <p>Amb les teves paraules, com definiries el mètode Montessori? *</p> <p>La vostra resposta</p>	<p>Has utilitzat el mètode Montessori? *</p> <p>☐ Sí, sovint en l'escola actual</p> <p>☐ Sí, només de manera puntual a l'escola actual</p> <p>☐ Sí, anteriorment en una altra escola</p> <p>☐ No, però m'agradaria</p> <p>☐ No, no m'agradaria</p> <p>☐ Altres: _____</p> <p>En cas afirmatiu, descriu la teva experiència (temps, amb quin grup l'alumnes, amb quina finalitat)</p> <p>La vostra resposta</p> <p>Utilitzes material Montessori? *</p> <p>☐ Sí</p> <p>☐ No</p> <p>En cas afirmatiu, quins materials utilitzes?</p> <p>La vostra resposta</p> <p>En cas afirmatiu, amb quina finalitat pedagògica?</p> <p>La vostra resposta</p> <p style="text-align: center;">4</p>

Creus que el mètode Montessori pot fomentar l'autonomia dels infants? *

- Sí
- No

Justifica la teva resposta anterior *

La vostra resposta

En cas afirmatiu, quina de les següents categories creus que fomenta? (Pots escollir més d'una opció) *

- Actituds
- Hàbits
- Llibertat
- Responsabilitat
- Rutines
- Improvització
- Altres: _____

5

Quina opinió pedagògica tens sobre el mètode Montessori? *

- No m'agradaria aplicar-lo i penso que la pedagogia del nostre centre s'allunya molt d'aquest mètode.
- M'agrada molt la filosofia de Maria Montessori però s'allunya de la pedagogia del centre.
- M'agradaria poder treballar amb aquest mètode i crec que s'apropa a la filosofia del nostre centre.
- Ja treballo amb aquest mètode però només de manera puntual. M'agradaria poder ampliar la seva aplicació
- Altres: _____

En relació al mètode Montessori, afegiria algun aspecte del qual no hem tractat i creu que és interessant conèixer?

La vostra resposta

6

ANNEX 4 - GRAELLA D'OBSERVACIÓ PER LA VALORACIÓ DELS INFANTS

Ítems d'observació
Segueix la rutina d'experimentar amb les diferents safates d'una forma autònoma.
És capaç de decidir per si sol què vol fer i com ho vol fer.
Comparteix el material.
Sap escoltar els companys per resoldre conflictes.
Ofereix idees o ajudes per resoldre conflictes.
No té la necessitat de tenir algú que li digui què ha de fer.
Sap gestionar-se el material.
Mostra un control de les emocions.
Té respecte pel material i el seu manteniment.
Mostra respecte pels companys, per les seves feines i per les opinions diverses.
Se sent realitzat o content en aconseguir una activitat.
Té curiositat per experimentar amb elements naturals.
Comparteix els seus descobriments amb els companys.
Identifica qualitats dels materials.
Fa relacions amb situacions o espais quotidians i coneguts per l'infant.
Participa de forma activa a la rotllana.
Té ganes de compartir coses i descobrir-ne de noves.